

Megjelenik hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre	10 frt.	o. 6.
Félévre	5	" 50 kr.
Évnyegyedre	3	" "
Egy óra	1	" "

Szerkesztői szállás:

belső forduló 122. szám.

Kiadó hivatal:

középcsa Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

öt hasábos garmond sorért 1-szor 7 kr. 2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22.) Haasenstejn és Voglérnél (Neuer Markt 11 szám.) Pesten: Zeisler M. (Király utca 60 sz.)

Nyitlertti cikkek

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltek.

Előfizetési felhívás

„K. KÖZLÖNY”

1870-ki XV-dik évfolyamára.

ELŐFIZETÉSI DÍJ:

Egész évre	10 frt.	o. ért.
Félévre	5	" 50 kr.
Évnyegyedre	3	" "
Egy óra	1	" "

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középcsa) könyvkereskedésébe) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

A buni szerencsétlen vízkárosultak részére adakoztak.

1.) A kegyesrendiek társházában:

Várady Móricz 3 frt., Raffay János 1 forint, Salzbauer János 1 frt., Pap János 1 frt., Ulár Pál 1 frt., Zámbo János 1 frt., Gusztafi Endre 1 forint, Dr. Császár Károly 1 frt., Réti Márton 1 frt., Cserei József 1 frt., Martin Péter 1 frt., Hám József 1 frt. Összesen 14 frt. o. ért.

2.) A kolozsvári róm. kath. Terézia-fin üvelde növendékei közül adakoztak:

Ráduly Antal 50 kr., Mihály József 25 kr., Létyán József 20 kr., Kovács Árpád 10 kr., Császár Frigyes 20 kr., Imecs Benedek 30 kr., Csiszár Mihály 20 kr., Góla Kálmán 30 kr., Fábry Gyula 25 kr., Dávid Béla 20 kr., Pap Emil 20 kr., Hosszu Pompejus 30 kr., Hosszu János 10 kr., Boér György 50 kr., Antal Dénes 20 kr., Mialovich Elek 20 kr., Karácsonyi Lajos 10 kr., Hadviger Albert 10 kr. Összesen 4 forint 20 kr. o. ért.

Gyűjtő: Salzbauer János, növeldei aligazgató.

3.) Továbbá, beklüdtetett szerkesztőségünkhez:

1870. május hó 23-án „Evangelium és családélet” a buni vízkárosultak javára rendezett előadás tiszta jövedelmének fele része: 24 frt 29 kr. Felülíztettek: Gróf Péchy Manó 6 nmgla 25 frt., gróf Kornis Gábor 5 naga 5 forintot, Fehérvári Antal szinigazgató 5 frtot. Összesen 59 frt 29 kr., azaz: ötvenkilenc forint és 29 kr. o. ért.

Egész összeg 77 frt 49 kr., melyhez hozzáadván a lapunk 61-dik számában kimutatott 31 forintot o. é., tehát 108, azaz: száznyolcvan frt o. é., ugy a Hufesz Károly úr által a buniak számára adományozott 1870. június 1-jére szóló sorsjegy-igervényt a tegnapi postával elküldők főkirálybíró mgos Daniel Gábor úr kezéhez Sz. Udvarhelyre.

Pest, május 22. 1870.

(B.) Lónyay tegnap mondotta el a házban utolsó beszédét, mint magyar pénzügyminiszter. A beszéd most is, mint mindig, becses adatokkal teljes, sőt az európai legjelesebb parlamentari szóoklatok niveauján áll, az eddigiekben mintegy felül-emelkedik és sokban, a szó teljes értelmében, történelmi becses is bír. Lónyay előadta beszédében az 1867-ki vasúti kölcsön történetét, jelen állását; kimutatta a közös aktívák és passzívák leszámolási módját; ismertette az adó-enquettek munkálatait (13 kötet); végre búcsu fejében szólott hazánk pénzügyviszonyairól, melyek ma ugyan nem kedvezőtlenek, de nagyobb takarékoságot tesznek szükségessé, mint a múltban az 1870-iki költségvetés megállapításakor mutatkozott.

Lónyay igen gyakran élesen replicált az ellenzéknek; nem hiszem azonban, hogy a baloldali tagjai is el ne ismerjék, hogy 4 év alatt nemcsak tapintatosan működött, hanem sikeresen tett is a baza érdekében, s hogy maradandó érdemei vannak.

Lónyay két órát tartó beszéde után gr. Andrássy Gyula miniszterelnök azon óhaját fejezte ki, hogy a ház a municipiumok szervezéséről szóló t. javaslatot átutasítsa az osztályok elébe.

Tegnap irt cikkemben azon reménynek adtam kifejezést, hogy maga az ellenzék sem fogja akadályozni a tárgy felvételét; csalódtam, ime ma kénytelen vagyok ezt bevallani. Tisza Kálmán legott a municipiumok szervezéséről szóló t. javaslat felületi tanácskozás elhalasztása mellett emelt szót, az ősi idényre kívánja azt hagyni, azaz: ha megfontoljuk, hogy akkor az 1871-ki költségvetés fog sürgetetni, tetteleg 1871-re haladna az életkérdés rendezése.

Csalódtatos, hogy épen T. K. állítja azt, mint-ha e tárgy nem lenne kellőleg megvitatta, holott ő is már évek előtt erről rópiratban nyilatkozott. Ámde ma azért plaidiroz a húzás halasztás mellett,

mert ha ez a tárgy eldöntetik, a baloldali izgatás legerősebb fegyverét elveszti.

Az erdélyi részeket különösen közelről érdeklí e tárgy; mert valaméddig a megyék egyöntetűleg szervezve nincsenek, a két haza teljes egygyalakitása befejezetlen munka. Ép ezért meg vagyok győződve arról, hogy az erdélyi ellenzéki képviselők is kétszer megfontolják, míg e kérdés elhalasztásához segédkezet nyújtanak. E tárgyban a halogatásra nagy felelősség hárul.

A miniszteri t. javaslatoktól, a ház szabályai szerint, nem lehet megtagadni, hogy azok az osztályokhoz ne utasítsanak; de ez általános érvényű szabályt úgy vélte T. K. mellőzhetni, ha azt állítja, hogy ő sem akar egyebet tenni, hanem alkalmab időre vár. Ez eljárás helyességének megítélését bizton az olvasó-közönség belátására bízhatjuk.

Azt gyanitom, hogy a baloldal ezen kérdésben még nem volt képes egyöntetű megállapodásra jutni, s ez az oka az ő elnapolásra való törekvésének.

Tegnap 1/4 órakor még 25 szólan kivánó volt felírva, s így a kérdés csak holnap dőlhet el. Nagyon valószínű, hogy a ház az osztályokhoz utasítja a törv. javaslatot. Azonban a baloldal még sok akadályt gördíthet a letárgyalás útjába, ha valahogy sikerülne azt az ülészakról elodábozni, az illetők quasi re bene gesta fognának hozzá újból az izgatáshoz, azzal vádolván szokás szerint a kormányt és Deák pártot, hogy egy kérdést sem bír rendezni, a reformok útján nem bír előhaladni — t. i. miattok.

Pest, május 21. 1870.

(B.) A megyék, székek, vidékek, királyi és más városok szervezését még tovább is halogatni, nézetem szerint, sem indokolható, sem célszerű nem volna, és pedig a következők okokból:

1. A tárgy teljesleg meg van érve, mert hiszen évek óta vitattatik hírlapokban, röpiratokban, szűkebb és tágabb körökben.

Maga a miniszterialis törvényjavaslat is hetek óta forog kézen, hozzá szólta ahhoz a hírlapok; jelentek meg bíráló röpiratok; megvitatták az országgyűlési clubok, sőt a municipiumok egyrésze is nyilatkozott; szóval, ha a tárgy bármelyik percében napirendre tűzetik, egyetlen képviselőt sem találhat készületlenül.

2. Tekintettel a hazában és a hazán kívül mutatkozó mozgalmak irányára, attól lehet tartani, hogy oly eszmék nyerne a naponta több-több tért, melyek a felelős parlamentaris kormányforma megszilárdulásának és a Szent-István koronája területi épsége feantartásának nem kedvezők.

3. Nem halasztható a kérdés megoldása továbbá azért sem, mert valaméddig a municipiumok illetékességi köre és a központi kormányhoz való viszonya törvény által körvonalozva nincs; addig nálunk pontos, gyors közigazgatásról, teljes személy- és vagyonbátorságról szó sem lehet; pedig ez az, a mire mindenkifelett törekednünk kell, ha hazánkat s nemzetünket az európai civilisált nemzetek s országok sorában kívánjuk látni.

4. Az is tekintetbe veendő, hogy a jelenlegi municipalis hivatalnokok állásukat ideiglenes természetűnek tartják, s ennél fogva a dolog természetéből kifolyólag kevesebb buzgalmat, erélyt és szigort fejtenek ki, mint a mennyit a közigazgatás pontossága általában, de különösen a személy- és vagyonbiztonság megkivánának.

5. Nem csekély fontossággal bír azon körülmény, hogy az erdélyi részekben a közigazgatás egészen másként volt szervezve, mint a Királyhágón innen s a municipiumoknak sokkal csekélyebb önállóságuk volt; minek, miután az erdélyi királyi kormányzék a törvények értelmében feloszlatottat, az a következtése, hogy ott kétszeresen stírgós a municipiumok szervezése; mert az ország ezen részében, a határszélén a halogatás igen könnyen, s eshetőleg hamarabb, mint némelyek gondolnák — keserű gyümölcsöket teremhetne.

6. Szükséges a municipiumok mihamarabbi szervezése azért is, mert ez azon kérdés, mely által vidéken a kedélyeket folytonos izgatottságban lehet tartani, mi akadályozza a közigazgatás rendes menetét is.

7. Végre, mindenkifelett óhajandó a kérdés gyors megoldása főleg azért, mert

ennek megoldása szoros kapcsolatban van a többi reformokkal, sőt azoknak mintegy alapja; ugyanis valaméddig e kérdés meg nem oldatik, föltételezni sem lehet a kedélyek oly nemű lecsilapulását, mely a reformkérdések szélszerű megoldására nézve mulhatlanul szükséges higgadt hangulatot hozzon létre.

Mindemellett azt kell tapasztalunk, hogy vannak még ma is olyanok, kik szeretnék a municipiumok szervezését legalább ezen ülészakról elodábozni.

Jól tudom én azt, hogy e kérdés megoldásánál tömérdek különböző természetű és irányú rögeszmékkel találkozunk, melyeket legyőzni nehéz; de meg vagyok győződve arról is, hogy nem lehet várni arra, míg ezen rögeszmék lassanként elenyészenek, mert ha erre várunk, belügyeinket lehetlen lesz a kor kívánalmainak megfelelően s akként szervezni, hogy a felelős parlamentaris kormányforma s a magyar állam területi épsége biztosítva legyen.

Mindezekből kiindulva elismerem, hogy első sorban a többségnek kötelessége bátrán szembe nézni a még uralkodó rögeszmékkel, s ezek daczára is szervezni a municipiumokat; de másfelől a minoritás sem érezheti magát hivatva oktalan akadályokat gördíteni az utba, minek egyeb hasznát ugy sem vehetné, mint hogy egy ideig a régi előítéleteket izgatási eszközül felhasználhassa. Az ily eljárás pedig nem eredményezné a jelenlegi balközép erősödését, hanem vagy a socialis mus fölé törekvő párttöredék zsákmányolná ki a jelenlegi ferde helyzetet, vagy maga a nép, megunván a rendezetlen állapotot, eshetőleg a reactio és absolutismus karjai közé juthatna.

Mindezeket szemügyre, fontolóra vévén, a Deák-párt el van határozva, hogy a municipiumok szervezésének ügyét még ezen ülészak alatt elintézi; az ellenzékéről is föltehetjük, hogy ha eltérő nézetei mellett ugyan kész is megküzdeni, de arra törekedni nem fog, hogy a kérdés megoldása ezen ülészakról elhagyatván, ad graecas calendas elnapoltassék, mi okvetetlen megtörténék a halogatás esetében, miután az ősi idényt ismét az 1871-diki költségvetés tárgyalása fogja igénybe venni.

Lónyay Menyhért

május 21-iki beszédének kivonatos ismertetése.

I.

Az 1867-ben Párisban kötött vasúti kölcsön állapota 1869. végével.

A jelen országgyűlési saison fénypontját tagadhatatlanul azon nagyszerű, adataz beszéd képezi, melyben a már lelépett pénzügyminiszter 3 évi sáfárkodásáról a nemzet színe előtt számot ad. Ki kétségbe vonta eddig — végig tekintve a csalhatatlan számokon — meggyőződhetik most mekkora nyereség volt e széken Lónyay. Deficitek tengerében, megromlott hitel közepette veszen át, egy ominosus hirre vergődött tárczat, s három év alatt deficit néltül evez ki a Seyllák és Charibidisek közül, sőt többletet képes felmutatni. Ennyit alig-ha vártak a legvéresebb reményűek is.

Méltán sajnálhatjuk, hogy az általános tetszéssel fogadtat beszédnek, tér szűke miatt, csak kivonatát adhatjuk; igekezni fogunk azonban semmit el nem mellőzni lényegéből.

Szónok jelentést téve a magyar vasúti kölcsön állapotáról, megjegyzi, hogy e kölcsön eredménye csak akkor fog rendszeresen megállapíthatatni, ha egészen értékesítve, s a kifizőt célra befektetve lesz; továbbá most is azon meggyőződésben van, hogy célszerűbb lett volna, azon rendszert léptetni életbe, melyet még 1867-ben is javasolt, t. i. hogy az állam a vasutak és csatornák kiépítését a fölvet s még fölveendő kölcsönök útján folyóvá tett üzemelésből esztőzölje, mert így az újabb pályák tulajdona az államot illetvén, a jobban jövedelmező pályák osztaléka számára maradt volna fenn; az országgyűlés azonban a kamatbiztosítási rendszert fogadván el, két körülményre kellett figyelmeznit: a legjövendelmezőbb vonalokat, milyen az északi vasut is, a vasúti kölcsönből kellett építeni, másrészt, nehogy az intercalaris kamatok által nagy veszteség érje az államkincstárt, a vasúti kölcsönnek nevezetes részét meg kellett tartani.

Hogy sikerült a vasúti kölcsönt kedvezőben elhelyezni, mint azt a szerződés kilátásba helyezte, ezt bizonyítja szónok a számadási kimutatásokkal.

Ezután bemutatja a Hitelszámvévség jelentését a vasúti kölcsön hovatartásáról és állapotáról az 1869-ik év végével, melyhez csatolva van 13 kimutatás.

Ezen jelentésből kitűnik, hogy a kölcsön-alapból 1869 végéig befektetés történt készpénzben: 21,213,745 frt 56 kr. Ezen összeget terhelő 7 1/2 % os kamat 2,322,524 frt 76 kr, és a tőkétörlesztés fejében kiadott 759,634 frt 98 kr; ezen három tételre összesen kiadott tehát a kölcsönből 24,295,905 frt 30 kr.

1869. decz. 31 én a magy. pénzügyminiszteriumnak rendelkezésére állott a kölcsönalapból készpénzben 21,661,025 frt 26 kr. E két, 45,956,931 frtot tevő összeg fedezetelt a vasúti kölcsön 472,837 drb. kötvényének 1869. decz. 31-én történt eladásából.

Ezenkívül 1869. decz. végével még rendelkezésre állott a vasúti kölcsön alapnak 236,543 drb. kötvény, felvéve az 1869. december 31-iki árfolyamot, mely akkor 106 1/2-el volt jegyezve, most azonban jóval fönnebb áll, a megmaradt kötvények értéke tesz 25,191,829 frt. 50 krt; ehez véve a 2 évben fizetett kamatok azon részét, mely a vasúttakra fel nem osztatható, s mely tesz 5,966,914 frt. 93 krt.: mutatkozik a kölcsönnek cselekvő értéke: 77,115,675 frt. 69 kr.

E számokból látszik, hogy a kölcsön a remélt-nél kedvezőbben helyeztetett el, s szónok hiszi, hogy majd ha az összes kölcsön elhelyeztetik, még kedvezőbb eredmény fog mutatkozni, miután az árfolyam jóval emelkedett, s jelenben is azon helyzetben van a miniszterium, hogy az 1869. deczemberi árfolyamon felül az összes hátralévő rész értékesíthető.

Itt a miniszter a valóban elért eredményt összehasonlítva azon eredménynyel, mely akkor állt volna elő, ha a kölcsön a szerződés értelmében egyszerre értékesíttetett volna, a következők tünik ki: be kellett volna folyni 60 milliónak ezüstben, vagyis a 115-ön álló ágióval 69 milliónak, mely összeget összehasonlítva a most előterjesztett kimutatás cselekvő értékével, mi 77,115,675 frt. 69 krt. tesz, a két tétel közti különbség 8,115,675 frt. 69 kr. Ha most tekintjük a két évi kamatot 8,289,839 frt. 69 krt, s ezen összeget levonjuk a 77,115,675 frt. 69 krt. cselekvő értékől, ugy az összes kamatok fejében a vasúttakra befektetett összeget csak 173,764 fr. terhelő, mi alig tesz egy évre 1/10 századot. — E számok tanúsítják, hogy a nyeresémből az összes költségek és kamatok, kevés híján fedezve voltak.

A kölcsönnek egyszerre való kibocsátása esetében — mint ez tervezve volt, — két év alatt legalább is 4,620,000 frt. vesztésért ment volna fel, mit levonva a 66 millióból (az elől említett 69 millióból kamat-fejében előlegesen 3 millió levonatt volna.) alig maradt volna több 61 millió forintnál decz. utolján, részint készletben, részint vasúttakra fektetve s törlesztésre fordítva, holott most, intercalaris kamat és költségek fejében semmit sem vonva le: 69 millió frt. értékűről rendelkezhetünk. 8 millióra tehető tehát a kedvező különbség.

Ezen intézkedés véghezvitelére, s illetőleg a szerződés némely pontjaitól eltérésre, — mint szónok mondja, bizonyos bátorság kívánatott, s a vég-siker attól függött, valjon békések maradnak-e a jövő évek. Azonban a siker eléretett, s ezen eljárás által biztosítottat a szabad mozgás az államra nézve, s felhasználva az időközben javult hitel-viszonyokat, örömmel tapasztaltuk, hogy azon mérvben a mint a kölcsön elhelyeztetett a kötvények árfolyama folytonos emelkedésben van, s midőn a kibocsátáskor 1868-ban nem bírtak 95-nél magasabbra emelkedni, 1869-ben már 106-ra, sőt ezen év kezdetén 109 — 110-ig emelkedtek; és a mely mérvben fog meggyőződni a pénzpiazz arról, hogy az állampályák a kamatokat fedezni képesek, — az érkeletnek még további emelkedése is várható s remélhetőleg nemsokára el fogja érni a magy. vasúti kölcsön azon árfolyamot, melylyel az ugynevezett dománialis kölcsön bír.

Mint szónok kifejezi, egy feladat sem okozott neki annyi gondot és kellemetlenséget, mint a kölcsön-operatio, annyival inkább örvend tehát a remény fölötti kedvező sikernek.

A kik ítéletet fognak mondani az eredmény fölött — folytatja — azok ne azt tekintsek, hogy minő Magyarországnak államhitelre ma, vagy milyen lesz a jövőben, de emlékezzenek vissza 1867-re, midőn a szerződés megkötöttet, s tekintsek az az előtti kritikus idöket, midőn egy szerencsétlen háboru esélyei után a politikai átalakulás korszakában biztos hitellel alig számíthatunk.

A miniszter most már a szerencsés eredmény után bevallja, hogy hiba volt nem a terhesbnek látszó feltételeket ajánló nagy pénzhatalmasságokkal állani szóba, hanem oly féllel kötni meg a kölcsönt, ki ezt legolcsóbban vállalta. Szónok azzal köbítte meg a kölcsönt, ki a legkedvezőbb ajánlatokat tette, de mert nem állott egy európai pénzhatalom az ügy élén, az aláírás nagy eredményre nem vezetett, s az érkelet sem emelkedett mind-addig, míg egy a Rothschild Wodianer házak és a Creditanstaltból álló consortiummal a további értékesítés végett szerződés nem kötöttet; ez elég volt aztán hogy az érkelet folyvást emelkedjék, s most is 13 — 14%-el magasabban áll, mint állott 1868-ban.

Magyar országgyűlés.

A képviselőház ülése május 18 kán.

Elnökök: Somssich Pál.

Jegyzők: Bujanovich Sándor és Jámor Pál.

A kormány részéről jelen vannak: Lónyay Menyhért miniszter, Hollán Ernő államtitkár.

A tegnapi ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után —

Elnök: bejelenti a beérkezett irományokat.
A beadott kérvények a kérvény bizottsághoz utasítottak.

A ház véglegesen megszavazza a valkány-perjamosi vasut kiépítéséről szóló törvényjavaslatot.

A ház ezután véglegesen megszavazza azon törvényjavaslatot is, mely a határvidék után vállalandó közös költségek hozzájárulási arányáról szól.

E törvényjavaslatok a főrendekhez átküldetnek.

Következett a nyiregyház-ungvári vasut kiépítésére vonatkozó engedély okmány tárgyalásának folytatása.

Irányi Dániel felvilágosítást kér az iránt, hogy minálunk általában el van-e fogadva, hogy a pályák 90 évre adatnak ki?

Hollán Ernő államtitkár: A feltett kérdésre van szerencsém a következő felvilágosítást adni.

Ott, hol a kamatbiztosítás vétetik alapul, ott egyszerűen a 90 évi időtartamnak alapja vétetik föl. Mert általában a pénzügyi számításnak ez az alapja egész Európában.

Mint hogy az ilyen vasuti munkálatok teljesítésére és a vasutak előállítására kibocsátandó papirokra nézve egész Európában minden tőzsdéken az elárulásnál egyenlően ez alap vétetik föl, eddig ez alap vétetik föl nálunk is.

Az egyes cikkekkel felmerült némi vita után az egész javaslat elfogadtatik.

Felolvastatván a 31., 32., 33. és 34. §§, azok elfogadtatnak.

Elnök: Az e szerint részleteiben tárgyalott javaslat a legközelebbi ülésben fog harmadszor felolvasatni. A mai napirendnek még egy tárgya van, t. i. a számvizsgáló bizottság jelentése.

Szilágyi Virgil, az országgyűlési pénztár számádszámla megvizsgálására kitért bizottság elnöke: olvassa a bizottság jelentését.

Ezután szót emel

Lónyay Menyhért pénzügyminiszter: néhány interpellációra válaszol.

A ház a miniszter választását tudomásul veszi.

Lónyay Menyhért pénzügyminiszter egyúttal Paulini Tóth Vilmosnak, Borlea Zsigmondnak és Táncsics Mihály interpellációira is válaszol.

Ülés vége 1 óra 5 perccor.

A képviselőház ülése május 20 án.

Elnök: Somssich Pál.

Jegyzők: Majláth István és Széll Kálmán.

A kormány részéről jelen vannak: Bedekovich Kálmán b., Eötvös József b., Gorove István, Horváth Boldizsár, Lónyay Menyhért miniszterek.

A múlt ülés jegyzőkönyvének észrevétel nélküli bitelesítése után a benyújtott és bemutatott kérvények a kérvényi bizottsághoz utasítottak.

Várady Gábor: Következő interpellációt intézi a vallás- és közoktatási miniszterhez:

1. Szándékozik-e egy Pesten építendő műegyetemre nézve javaslatot terjesztetni a képv. ház elébe és mikor?

2. Egy állandó műegyetemnek Pesten leendő fölépítéséig minő ideiglenes intézkedést kíván tenni a szükséges helyiség megszerzése berendezése körül s általában hol kívánja a műegyetemet ideiglenesen elhelyezni? (Helyeslés.)

A közoktatási miniszter ural közöltetni fog.

A ház napirendre tér és véglegesen megszavazza a nyiregyháza ungvári vasut kiépítéséről szóló törvényjavaslatot.

TÁRCZA.

A képzőművészeti oktatás külföldön és feladatai hazánkban.

(A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter megbízásából előterjeszté Keleti Gusztáv, festész, a Kisfaludy társaság tagja. Budán, 1870.)

I.

Két év előtt a kultuszminiszter úr azzal biztat meg Keleti Gusztávot, hogy a művelt külföld művészeti képezdét s általában a képzőművészet segédelmével a közvilágosításra szolgáló intézményeket tanulmányozza s szervezetről jelentést tegyen, — ki is megbízatásában eljárván, művészeti körútjában szerzett tapasztalatait egy nem rég megjelent s a kultuszminiszter úrnak ajánlott érdekes füzetben terjesztette elő.

E becses és sok tekintetben tanulságos munka főbb pontjait kívánjuk jelen sorainkban — e rovat szük köréhez képest — megismertetni t. olvasóinkkal, annyival inkább, minthogy tárgyát egy érdekes és tovább nem ignorálható kérdés képeri.

Szerzőnk kiinduláspontját azon tétel foglalja magában, miszerint egyelőre a művészet kérdése hazánkban főleg közvilágosítás dősi kérdése és csak másod sorban bir nemzetgazdasági jelentőséggel. E tétel nem szenved kétséget. S épen azért Magyarország egyelőre ki van zárva a művészet terén azon nemzetközi versenyből, melyet a kormányok ösztönzése folytán elvégre is a szó szoros értelmében nemzetgazdasági czélok idéztek elő. Hazánkban a művészet kezdetleges állapotának elég világos bizonyítéka, a többek közt, például a nyilvános rajz-

At fog küldetni a főrendekhez.

A ház tárgyalás alá veszi a tiszaí uradalmat képező községek uradalmi járulékaik megváltásáról és a váltásár rendeltetéséről szóló törvényjavaslatot.

Kuba János előadó: Felolvassa a közp. bizottság jelentését e javaslatra vonatkozólag és röviden indokolja a jelentést.

Némi vita és a pénzügyér felvilágosítása után

A ház a t. javaslatot általánosságban elfogadta. Részleteiben Ghyecy K. nak két módosítása fogadtatott el. Az egyik egy becsusztott hiba helyreigazítására vonatkozott; a másik arra, hogy a kisbéri uradalom, melynek megváltására fog a szerződés 1.300.000 forintot fordítani, ne nevezessék már most el „koronai” uradalomnak, mielőtt a ház eziránt intézkedett volna. A „koronai” szó „állami”-val cseréltetett el.

A napirendre e befejezett tárgyon kívül még két vasuti t. javaslat volt kitértve, de miután a gümöri vasuttra vonatkozó bizottsági jelentés ki nem került még a sajtó alá, a bányászati vasut pedig annak folytatása: ezek tárgyalása holnapra halasztatott. Ezzel az ülés 1 1/2 órakor véget ért.

Törvényjavaslat a köztörvényhatóságok rendezéséről.

V. Fejezet.

A tisztviselők választásáról.

65. §. A tisztviselők a bizottság által, és 6 évre választatnak.

Az orvost, állatorvost, mérnököt, ugyancsak 6 évre, a levéltárnokot élethossziglan a főispán nevezi ki.

A segéd- és kezelő személyzetnek a főispán által kinevezett, (53. §. k. pont) sz. k. városban pedig a bizottság által választott tagjai élethossziglan megtartják állomásukat s csak tisztí kereset utján mozdíthatnak el.

Az ideiglenesen alkalmazott hivatalnokok és napdíjasok a törvényhatóság által bocsátatnak el. A szolgabírói irnokokat a szolgabíró nevezi ki, és bocsátja el.

A szolgákat különös tekintettel a kiszolgált katonákra és honvédekre, az alispán, sz. k. városokba a polgármester fogadja fel.

A szolgák, ha híven teljesítik kötelességeiket, élethossziglan alkalmaztatnak.

66. §. Tisztviselővé csak az választható, illetőleg csak azt lehet kinevezni, a ki

a) életének 22-ik évét már betöltötte;

b) magyar állampolgár;

c) se csőd se bünyádi kereset, se büntetés alatt nincs, se becsületlen bünteték miatt elítélve nem volt.

67. §. A 66 ik §-ban megszabott általános kellekeken felül elengedhetlen feltétel még: az alispánra, polgármesterre, jegyzőre, árvaszéki ülnökre nézve annak igazolása, hogy valamely jogi tanintézetben a jogi tanfolyamot elvégezte, és az elméleti vizsgát letette; vagy hogy már hasonló közhivatalat viselt.

A tisztí ügyészre az ügyvédi oklevél.

Az orvosra nézve: a magyar államban érvényes orvosi oklevél, és két évi gyakorlat.

A mérnökre nézve: a szakma önálló tüzésének jogosultsága s kétféle önálló gyakorlat.

68. §. A tisztújító szék tartására, ha általános a választás, a főispán (főkirálybíró sat.) jegyzőt, tisztí ügyészt helyettesítik, a kijelölés jogát pedig jelen törvény 66, 67. §§-sainak korlátai között, s tekintettel az 1868. XLIV. törvény határozmányaira is, aként gyakorolja, hogy egymásután minden állomásra külön-külön 3 egyént jelöl ki.

E szabály alól eltérésnek csak akkor van helye, ha nem jelentkezett kijelölhető 3 egyén, a betöltendő tisztí állomásra.

tanítás terén uralkodó dilettantizmus s a művészet, mint egyik jelentékeny mivelődési factor iránt a társadalom részéről tanúsított közöny.

Szerző vezéreszméinek rövid fejtegetése után Franciaország művészeti képezdéről szólva, először is a párisi „Ecole imperiale et speciale des beaux arts,” mint Franciaország elsőrendű művészeti képezdájének czélját s szervezetét tárgyalja részleteiben.

Ezen intézet a közigazgatás útján létesíthető művészeti szakképezdek valóságos mintaképeül áll a világ előtt. Közvetlen vezetése egy a császár által 5 évre nevezett igazgatóra van bízva, a tanítás ügyét pedig ellenőrzi s igazgatja a magasabb tanfelügyelői tanács. Ezen iskola gyakorlati útmutatást a festészet, szobrászat, építészet, továbbá a rézmetszés, érem- és drágakövek vézése szakmaiban, s évenként számos jutalom- és pályadíjjal fokozza tanítványainak buzgalmat.

Kiegészítője s mintegy koronája ennek egy más intézmény, mely — szintegy mint az előbbi — XIV. Lajos s büles minisztere Colbertnek köszöni eredetét. Czime: „Institution artistique du grand prix de Rome” és az „Académie de France a Rome.”

Ezen együttműködő kettős intézmény czélja nem kevesebb, mint alkalmas nyújtani az ország legjelesebb ifju művészeinek arra, hogy néhány évet Rómában, illetőleg Olaszországban töltve, a régi s renaissance korbeli remek művek tanulmányozása által a lehető legnagyobb fokig képezhesék ki feltehetőleg; miért is e czélna nagy művészeti államdíjak vannak kitértve.

Harmadik helyen áll a párisi „Académie des beaux arts.” Czélja e tudósok s művészekből alakult régi s nagy tiszteletben álló intézetnek: a művészetek felvilágosítását s a lehető tökélyig fej-

69. §. A szavazás, mely 20 bizottsági tag kívánatára mindig elrendelendő, a főispán (főkirálybíró stb.) által kinevezett egy vagy több küldöttség előtt, a szavazók nevének és szavazatának feljegyzésével, sz. k. városokban szavazatlapok által megy végbe.

70. §. Az alispán és a polgármester általános szótöbbséggel választatik.

Ha általános szótöbbséget egyik sem nyer a jelöltek közül: új szavazásnak van helye, a legtöbb szavazatot nyert két kijelölt között.

A többi tisztviselők viszonylagos szótöbbséggel választatnak.

71. §. A megválasztott tisztviselők a következő esküt teszik le:

En N. N. esküszöm, hogy a királyhoz hű leszek, az ország törvényeinek engedelmeskedem, s hivatalommal járó kötelességeimet lelkiismeretes pontossággal teljesítem. Isten engem úgy segítjen!

72. §. Az időközben megüresült állomások csak a következő rendes közgyűlésen tölthetnek be. Addig ha elkerülhetetlenül szükséges, a főispán helyettesít. (Folytatjuk)

K. Vásárhely város közönségének a Brassó város és vidék magyar polgárainak, a magyar és román vasutak csatlakozási pontját érdeklő feliratára tett ellenészrevételei.

(Sz. 51—1870. képv.)

Főméltóság magyar királyi felelős miniszterium! Brassó város és vidék magyar polgárainak a magyar és a román vasutak csatlakozási pontját érdeklő feliratára, mely félremagyarázhatlanul az ojtózi vasut-vonalnak mellőzésére irányul, alázatos tisztelettel bátrak vagyunk az ezen felirabban kitértetett nézetekkel ellen-észrevételeket terjesztetni fel; mert: ha e magyar polgárság egyszerűen csak a brassó plojesti vonal létesítését kérelmezné, nem lenne okunk feliratát észrevételekkel kísérni, sőt hazaifas kézséggel csatlakozásnak kéréséhez s özmével pártolnok követünk által az országházában, de miután a magyar keleti (a tehát világ-vonulnak) a román vasutakkal összeköttetési pontjára nézve nem igaz érveket használ, nemcsak községi, de a közhaza iránti kötelmünk is ösztönöz bamiis érveit kimutatni.

Arról, hogy a magyar állam és Dunaféjedelemségeknek ugy nemzet gazdasági, mint általános érdeke ökvellenül a bodzai vonalt követelné, miut különben is indokolatlanul, ugyszintén arról, hogy ez Háromszék területének mintegy központján vonulna át, mint mondhatni gúnyos, nevetésgesről nem szólnok; mert hiszen kinek csak kevés földirati ismerete van, jól tudja, miszerint e vonal Háromszéknek csak legdélőbb sarkát érintvén, általa Háromszék csaknem és Alsóik egészen ki lenne zárva a vasut áldásaiból. Közudat lévén, hogy a tulajépes Székelyföld, a földmívelésen kívül iparra és kereskedelemre van utalva, miután ezt csak a vidék központján keresztül vonuló vasutvonal virágoztathatja fel, mely jelen esetben csak az ojtózi vagy uzd völgyi lehet, valóban csodálkozunk kell azon magyar polgárság hazafias érzületén, mely egy csaknem 120,000 lélekkel bíró vidék anyagi és szellemi felvirulásának érdekeit alá kívánja rendelni egy 260,000 lélekkel bíró oly község érdekeknek, mely eddig is eléggé kihasználta a magyar érdekeket.

Ez a felirabban kitértetett elő azon évrre, hogy bármely más közérdek mellőzésével Brassó ipara és kereskedelmének virágzása tekintetéből az ojtózi vonal ejtessék el.

A második érv az 1868. XLV. törvényezikk-

lesztését eszközölni, folytonos buvázkodás s oly művek létrehozása által, melyek egy részt az országnak hasznára, de más részt az egész nemzetnek dicsőségére szolgáljanak.

Franciaország nyilvános műgyűjteményei közül szerző a Louvre, a Louxembourgi képtár s a Versaillesi nemzetörténelmi muzeumról teszi említést.

De a jelenkori művészet életerét Franciaországban mindezen nagyfontosságú tényezők mellett is a kiállítások ügyében kell keresnünk, melyek a „Salon”-nak keresztelt nagy műtárlaton évenként tavaszszal nyílnak meg s a legelénkebb versenyt s a legáltalánosabb közérdeklőséget képesek előidézni.

E kiállítások érdekét fokozza a nagyszámú kitértetés és jutalom, melyek közül a legnagyobb — 100,000 frankból álló — 1865 ben alapított Napoleon császár által. „Császári nagy díj”-nak („Grand prix de l'Empereur”) nevezetik s minden 5 dik évbén egy lustrum letelte alatt felmerült legjelesebb festménynek, szobornak, vagy építészeti műnek adatik ki.

Másik főtevényezője a francia művészet fejlettségének a rajzoktatás nagy mérvű elterjedése, ambár az főleg a rajztanodákban divó tanmódszer tekintetében nem is mondható a legjelesebbnek.

Franciaországnak 1867 ben már több mint 24,000 iparművészeti rajztanodája volt, ezek közül 1300 nő számára. És mégis az iskolák és gyűjtemények, a pályázatok és a külső buzdítás ezereféle ingerein kívül, a művészet többi emeltyűinek hosszú sorából nem szabad kifelednünk az óriási kereskedelmi forgalmat, melynek közepontja — Páris.

Még tanulaosabbak azon erőfeszítések, melyek az utolsó 20 év lefolyása alatt általában a

ből van merítve. Itt a törvény szavai ezek: „A menyinyiben az állam a fővonalnak Brassótól az oláh határszélig leendő folytatását, s illetőleg a szomszéd oláh vasutakkal való összeköttetését kívánni fogna, mire nézve az elhatározás szabadságát az ország magának teljesen fenntartja” s. a. t.

A szentesített törvény e szavaiból, véleményünk szerint, nem lehet következtetni, hogy az összeköttetésnek ökvetlen a Bodzán vagy Tömösön kelljen történni, mivel a szentesített törvény oláh vasutakkal való összeköttetéséről szól... hát Moldovában nem oláh vasutak lesznek e? Így magyarázni a törvényt, újból kimutatja azon város és vidék magyar polgárainak önérdékük miatti elfoglaltságát; de mi hisszük, hogy a képviselőház egy fogja érteni az oláh vasutakkal összeköttetést, a hogy a világkereskedés e fővonal, s a haza és nemzet legfőbb érdeke kívánja; a pedig szakértők által ki lévén mutatva, hogy ennek leginkább az ojtózi összeköttetés felel meg: daczára a felirabban kimutatott törvény magyarázatnak, hitünk szerint igen is lehet szó az ojtózi összeköttetéséről szentesített törvény megsértése nélkül.

A harmadik érv a vámforgalmi kimutatás. Erre nézve is ugy találjuk, hogy a Brassó város és vidék magyar polgárság, nem terjesztett tiszta számokat fel, mert miután az ojtózi forgalmat felletre kieslyitő üvegben tünteti elő, hisszük, hogy a tömösit ellenkezőleg igen nagyitón latatja. Ugyan is: kezünknel van az ojtózi vámhivatalnak a kereskedelmi forgalomra nem igen szerencsés 1862. évről kimutatása s ez is nagyon elüt a felirabban kimutatástól, mert például a vámfont forgalom nem 1.969.259, hanem 5.388.973 font, különbféle marhaforgalom pedig nem 5809 darab, hanem 10.862 darab; tehát e rossz kereskedelmi évbén is hasonlíthatlanul több, hát még jobb kereskedelmi évek folytán s jobb közlekedési utak mellett menyinyiszerte több lehet csak most is! Ebből következtetni, hogy miután az ojtózi ily még felényinel is kisebb összegre van huzva, helyi érdekeknel fogva a tömösit kétezereve sőt többesörözve lehet.

Csak az általános főbb érvek téves voltát akarván jelezni, részletekbe mélyebben bocsátkozni nem szándékozunk; e feunéből is következtetni, hogy a részletekben használt érvek szintoly gyengék, sőt talán gyengébbek, mint az általánosok. Mert hogy az ojtózi összeköttetés a székely kereskedelmet tönkre tegye, azt oly ember nem biheti el, a ki tudja, hogy az ipar magasabb fokra emelkedéséig a székelységnek a fakereskedés a legfőbb, s a ki tudja, hogy Konstantinápoly fényes táéplétei ily gyarló közlekedés mellett is székely borna és deszkából épülnek; az ily ember — mondjuk — nem biheti el, hogy Csik és Háromszék öserdönök kereskedelmi gazdag czikke könnyebben szállítható el keletre a Tömösön vagy Bodzán, mint Ojtózon. Ezt csak az biheti el, ki földirati ismerettel nem bir.

Az sem biheti el a kereskedelemmel ismeretes ember, hogy az ojtózi összeköttetés Brassó kereskedelmét továbbra is tengelyre szoritana, mert ha állana is mit e felirat mond, hogy Ojtózon át 50 mértföldre kellene szállítani a kereskedelmi czikkeket s tengelyen 12 (ide bízatosan 14—16) mértföldre még akkor is, akár az időt, akár a szállítási költséget tekintve, minden értelmes kereskedő örmestebb szállítaná áruzzikkeit a vasuton, hol szállítási költsége mázsája után mértföldenként 2 1/2 kr, míg a tengelyeni díjja, a legkedvezőbb szállítási korszakban is, 13—15 krba jön. Hogy pedig a dunai olesó hajózás az ojtózi vonal délre jöttével szintén leszoritana a lajtán tuli tartományok gyártmányainak e vonaloni szállítását, s a dunai olesó közlekedésével Erdélynek versenyezni nem lehetne, tekintettel a szállítási időre nézve a vízi és vasuton előforduló különbségekre, csaknem oly bamiis érv, mint a hol tengelyen akar versenyezni a kéztűgyben lévő vasuti közlekedéssel.

művészet s különösen az iparművészet előmozdítására Angliában történtek.

Az angol iparművészeti haladás leghatályosabb eszközének bizonyult a köznevelési-bizottság keblében alakult iparművészeti s a közszálys (Art-Department), mely bátrán az angol közvilág nagy nevelőjének mondható, s mely arra van hivatalva, hogy segélypénzzel támogassa s egyszerűen ellenőrizze azon rajztanodákat, melyek pártfogását igénybe veszik, — más részről pedig, hogy az igazgatása alatt álló minta-tanintézetben rajztanárokat képezzen. Végül összeköttetésben áll vele az ugynevezett „South Kensingtoni muzeum,” s világnak eme leggazdagabb s legteljesebb iparművészeti muzeuma. Legifjabb ez e európai muzeum közül s mégis az iparművészet történeti anyagára nézve gazdagabb és teljesebb valamennyinél.

Az „art-department” azonban korántsem áll egyedül a muzeumok szervezésében, dijak kitértésében és diplomák osztogatásában. Bizonyos városokban megannyi kis „art-department”-ok léteznek, mintha fiók intézetei volnának a kensingtoni törzsintézetnek.

A mi továbbá a művészeti szakiskolákra illeti, ezeknek száma 1859-ben az egész brit királyság területén 78-ra, 1860-ban 85-re és 1861-ben 87-re ment. Napjainkban pedig már minden nagyobb gyárváros bir jól ellátott művészeti szakiskolával.

A muzeumok, iskolák, tárlatok és nyilvános felolvasások után Angliában a művészeti ismeretek és érdekek ügyében legsikeresebben fáradozott, s legtöbb érdemet szerzett magának az angol napi sajtó, mely — szabadelvűségénél fogva — mintegy tükrév válik a nemzeti élet minden mozzanatának.

Simay János.

Véleményünk szerint ezen vasuti vonalat nem lehet a felirattal sejtetni látszik, helyi érdekből kell itélni, hanem világkereskedelmi szempontból. Hiszen Oláhországban az egy galaczi kikötőt kivéve, szinte nincs is kereskedelmé, de e vonal kelet kereskedelmét nyitja meg nyugot előtt nem csak Törökország, hanem ki az Indiáig, kivált miután a suez csatorna megnyílt s így a legrövidebb vonalat követeli; ez pedig minden szakféri által tudva van, hogy az ojtózi összeköttetés által eszközölhető, míg a Brassó és vidékén lakó magyar polgárság, a tömbs plojest-bukurest giurgevoji vonal által legalább is 30 mérfölddel nyújtaná meg, a mi egy világkereskedelmi vonalnak tulajdonos nagy hátrány.

A mi a stratégiai szempont felemelését illeti, hisszük, hogy voltak oly katonai tántumok, melyek az összeköttetésnél Bodzát tartották főpontnak; de engedjék meg azon tisztelt magyar hazafiak, hogy higgyük azt is, miszerint az ilyen katonai tántumok szerezték meg a birodalom hadseregének a solferinoi és sadovai dicsőségét... A mai kor kitűnő szakfériai az Ojtózi jelzik ilyenek, sőt a multban is egyik közlekedési miniszterünk „a legnagyobb magyar” vasuti tervében az ojtózi összeköttetést vette volt fel, mint a mely leginkább megfelel minden érdeknek.

Egyébiránt, végül, hol a költőkdejáról szól e felirat, leplezetlenül előtűnteti, mi okból szerkesztették, előtűnteti tisztán, hogy a magyar polgárok miú rokonérzettel, emelkedése iránti érdekekkel viseltetnek a szélesség és különösen Kézdi-Vásárhelynek, s kideríti, hogy mi indítható a vasuti összeköttetés ellen sikra szállani, a kezét fogva harcolni azon egyénekk, kik Budán, Bukarest, Bécs és Berlinben egyszerre indítottak hadjáratot a magyar állam legnagyobb érdekében álló ojtózi összeköttetés ellen. Ne féltsék Brassót! Ipar és kereskedelmé sokkal magas fokon és biztos alapokon áll, semhogy bármire vezető vasut virágzására kártékony befolyást gyakorolhatna, de, — és ezt igazán honfiai érzelmekre hivatkozva kérjük — ne irigyeljék, ne akarják elfojtani rokon polgártársaink anyagi és szellemi emelkedésének felvirágzását.

Midőn bátrak vagyunk ezen észrevételeinket alázatos tisztelettel feltejesztini, engedje a főméltóság magy. kir. felelős miniszterium hinni azt, hogy Brassó város és vidék magyar polgárainak nem honfi érzéstől sugalt feliratukban kifejtett téves nézetek irányadóak nem leendnek, a magyar és oláh vasutak összeköttetési pontjának meghatározására nézve; hanem ugy az országgházában, mint egyebütt, hatalmas befolyásával közre működend azon vasutvonal létesítését eszközölni, mely ugy a magyar állam, a nemzet és hadtadomány, mint a világkereskedelmé érdekében legezdeszerűbb, legkivánatosabb és a mely nem más, mint az ojtózi; — lévén a főméltóság magy. kir. felelős miniszterium alázatos szolgálai: Kézdi-Vásárhely város közönsége.

Hatósági élet.

Déza, május 18 kán, 1870. — Belső Szolnok-megye állandó bizottmánya folyó hó 16- és 17-dik napján tartá a folyó évben második évnegyedes gyűlésését.

A megye alkotmányos törvényhatóságának visszaállítása óta e gyűlés volt az első, a melynek alig volt egy két figyelemreméltóbb tárgya, s melyet a főispánnak mondhatni csak azért kelle összehívni, hogy a törvénynek elégtétessék.

Az első napi gyűlésezés az njobban szentesített törvények kihirdetésével néhány felolvasott kormányrendeletnek tudásnyitásával és kihirdetésével, egyik törvényhatósági tisztviselő ellen emelt vádak megvizsgálására a megelőzőt évnegyedes gyűlés alkalmával kiküldött bizottság által beterjesztett jelentés tárgyalásával, s pár csak is helyi érdekű ügy elintézésével ért véget, s meggyugtató érzésével oszlott el annak, hogy az érintett vádak alaptalanoknak találtatván, az illető tisztviselőt azoknak terhe alól teljesen felmentette.

A második napon tartott gyűlésezést azonban már élénkebbé tette sz. kir. Pest városa közönségének a municipiumoknak szabadalvú népképviseleti alapon való újjászervezése, s sz. kir. Debreczen városa közönségének a kormány által a municipiumok újjászervezése iránt a törvényhozás elé terjesztett törvényjavaslatokat illető aggodalmaira nézve a képviselőkhöz intézett, a testvér muni cipiumokkal közölt s a napi sajtó útján ismeretessé vált felirataik felett kifejlődött eszmecsere.

Szabad kir. Pest városa felirata a tények által immár tulhaladva lévén, az eszmecsere egy-egy csak Debreczen sz. kir. városa felirata körül forogtak; szólnán ezen ügyben legelebb is a megyei ellenzék ismert vezeterei: Lászlai László és Gyárfás Ferencz, s utánok Molnár Antal a „M. Polgár” ismeretes munkás tagja, ki bizottmányi gyűléseinkben az alkalommal — mint Szamosújvár sz. kir. városa küldöttje — először vett részt, s tehetsége elismerésül — habár az ellenzéknek megyei állandó bizottmányunk nagy többsége által nem oszlott elveit vallja — tiszteletbeli főjegyzőül választottunk el.

Noha az irt szónokok egyike határozottan hangsúlyozta, hogy a kormány által a municipiumok és községek rendezése iránt előterjesztett törvényjavaslatoktól a szabadalvúságot megtagadni nem lehet, s hogy azok sok tekintetben fényoldalokkal is bírnak, mindazáltal Debreczen városa feliratainak e megye közönsége részéről való támogatását L. Sz. és Gy. F. olytán taktikával törekedtek különösen kivívni, hogy a törvényjavaslatokból egyes §§-okat ragadtak ki. Bizonyítgatni igyekeztek azt, hogy a törvényhatósági tisztviselők választása iránti jog a főispán számára fentartott kijelölési és felfüggeszthetési jog által a municipalia testületeknek népképviselet alapon való alakulása az által, hogy a törvényjavaslat szerint a bizottmányoknak felét a nagyobb adófizetők, s csak a másik felét fogják a nép által választottak alkotni, hogy az értelmiség — vagy is az ugyneve-

zett honoratiorok osztálya — a törvényjavaslat szerint az adónak ezen osztályra nézve kitűzött két-szerezes bizottmányaival — a bizottmányokból merőben kizáratták — és a szabad belkormányzati jog a municipiumok által alkotandó statutomokot illetőleg a kormány részére fentartott jóváhagyási jog által illusztráltak tettek; alérveiket még avval is próbálták támogatni, hogy a törvényhatósági tisztviselők fizetéseinek az általuk beszolgáltatott adó arányában leendő kimutatása a törvényjavaslatok által illiberalis módon terveltetnek.

Az ellenzéknek eme törekvése és érvelése azonban szétoszlott a jobboldal elveit valló B. K., Cs. J. és T. I. utánok következő felszólalásai által.

Hogy melyek azon érvek, a melyeknek alapján az egybeni határozat, a fenntebb megnevezett ellenzék szónokoknak s egy két bizottmányi tagnak kivételével, a megyei állandó bizottmány nagy többsége által hozott? legjobban kitetszik magából a határozatból, a mi szóról szóra in itt következik:

„A kormány a köztörvényhatóságok és községek rendezése tárgyában legközelebből a képviselőház elé terjesztett törvényjavaslataival az ország egyik legfőbb, s már majdnem túrelmetlenül várt óhajtatásának tett eleget.

Miután e törvényjavaslatok azon jogosult kívánalmakkal, hogy:

a köztörvényhatóságok a felelős kormányzat elidegeníthetetlen rendszerével a lehetőségig összhangba hozassanak;

a megyei önkormányzati jog a lehetőségig megővassék; s e mellett

gyors, s az előhaladott kor igényeinek megfelelő közigazgatás léphessen életbe;

e megye közönségének meggyőződése szerint általában megfelelnek:

szab. kir. Pest városának a tények által immár tulhaladott átiratát és sz. kir. Debreczen városa határozatát tudásul vevén, e megye közönsége ő apostoli Felsége a királyi kormányának e törvényjavaslatok szabadalvú és alkotmányunk keretében helyesen történt összeállításáról szinte elismerését s köszönetét fejezi ki, s e törvényjavaslatoknak a törvényhozás által mielőbb törvényekké leendő emeltetését élénken óhajta, azon erős hitben lévén, hogy e törvényjavaslatok azon egyes szakaszai, melyeknek abszolút helyességére nézve a hazafiak között a vélemények eltérők lehetnek, a törvényhozás bülessége által a fennírt elvekkel leginkább megegyezőleg következetesen fognak megoldatni.”

E határozat elejéhez és végéhez — csak is a de-rekára nézve, tévén némi kifogásokat — az ellenzék szónokok közül M. A. is teljesen hozzájárult, Debreczen városa felirataiban foglalt azon petitumot ellenben, hogy a képviselőház az érintett törvényjavaslatokat, csak a municipiumoknak azokra vonatkozó vélemények bevétele után vegye tárgyalás alá, határozottan elvetvén, elismertünk kell, miszerint a szónok azon tulbajtságból, a mely a parlamentaris kormányzat elveibe ütökzenek, még a pártfegyelmel szemben is óvakodván, nyilvános jelét adá annak, hogy a hazai közügyekről biggadtan és öntudatosan gondolkodni tud és akar is.

Az ellenzéknek ily felfogásu tagjaival aztán a megye közönségének jobboldali nagyrésze szívesen áll szóba a közügyek felett, s hogy egy ily felfogás és irányu ellenzék váljék minél tömörebbé, nem csak e megye, hanem a törvényhozás zölnd asztala körül is, önálló állami alkotmányos életünk kifejlődése és felvirágzása érdekében valóban nem lehet eléggé óhajtanunk.

A vitakozások folyama egyébiránt, a miben a főispánnak a tanácskozások büles és tapintatos vezetésében kiváló rész jutott, tekintve a szönyegen forgott ügy megyei közérdeklőségét, eléggé nyugodt és biggadtt volt, s ha felemeljük itten még azt, hogy miniszteri állomásáról visszalépett gróf Mikó Imréhez hazánk érdeklési része pangó közlekedésügyeinek tömbs átalakítása körül szerzett érdemeiért a megye közönsége épen az ellenzék részéről tett indítvány folytán elismert és köszönnő nyilatkozatot intézett, a mellett, hogy a megyei ellenzéknek a tanácskozások folyama alatt általában tannított biggadtt magatartását ismerjük el, hi képt adtuk egyzersmind megynék állandó bizottmánya evvel véget ért gyűlésezésnek, a mi fő-főtörekvésünk vala.

Sz. ....

Magyar jogászyülés

Vonatkozással a folyó évi april 23-kán kelt általános felhívásra, van szerencsém a hazai jogtudós közönséget a „magyar jogászyülés” ideiglenes bizottmányának meghagyásából a jelentkezés és beiratás módzatairól értesíteni. A „magyar jogászyülés” tagja a magyar birodalom mindazon honpolgára lehet, ki a ügyvédi oklevéllel bír, b) ki bírói hivatalt visel, vagy a törvényben meghatározott bírói minősítvényvel bír, c) ki valamely magyar birodalmi egyetemen, vagy más jogi tanintézetben jogtanár, d) ki közjegyző, e) vagy ki végre jogtudor. A tagsági díj 5 frt, mely a jelentkezéskor lefizetendő és a tagsági jegy kiszolgáltatásával nyugtattatik. A jelentkezés a jelentkező nevének, állásának és lakhelyének a jelentkezőt iven sajátkezőleg eszközözendő bejegyzésével, vagy levelel történik. Tagul jelentkezhetni egyelőre Budapesten az id. bizottmány elnökénél Melczér István úrnál, a magy. kir. Curia legfőbb ítélőszéki osztályának elnökénél, (bécsi utca 1. sz.) Vidéken következő bizottmányi tag uraknál: Sopronban: Bognár Géza, ügyvéd; Kecskeméten: Gáspár Lajos, ügyvéd; Esztergomban:

Lósy Tivadar, ügyvéd, és Kassán: Ruszinkó Zsigmond ügyvédnél, valamint következő uraknál is: Aradon: Bogdánffy Gergely, az aradi ügyvédi egyet elnöke; Kaposváron: Gruber Gusztáv, ügyvéd, Széchenyi Lajos, ügyvéd; Iglón: Fest Otto, ügyvéd; Nagy Szt. Miklós: Jeszenszky Lajos, ügyvéd; Esztergomban: Závodny Albin, Esztergomme-gye másod alispánja; Temesváron: Szathmári Lajos, a temesvári ügyvédi egyet titkára; Szabadkán: Dr. Guln György, ügyvéd; Dárdán: Feld István, ügyvéd; Beregszászon: Sipos Ferencz ügyvéd; Nagy Becskerekon: Virányi József, ügyvédnél. Elnöki megbízásból: Dr. Siegmund Vilmos, ügyvéd, mint bizottmányi titkár.

Az 1871-dik évben Londonban rendezendő nemzetközi kiállítás tervrajza:

293. sz. 1870. Az 1871-ik évi nemzetközi kiállítás bizottmány által elhatározottat, hogy az 1871-dik évtől kezdve a művészet, ipar és tudományos felfedezések kitűnőbb termékeire nézve jövőben évenként nemzetközi kiállítások rendezessenek, melyek az eddig tartottaktól annyiban fognak különbözni, hogy a tárgyak elfogadtatásuk előtt egy bírálóbizottságtól megvizsgálatnak és évenként az ipartárgyak más más neme fog a kiállításra bocsátatni. A berendezés osztályok szerint, nemzetiségek és osztályokra való tekintet nélkül, fog történni. Ezen tervezett kiállítások elsője Londonban 1871 május hó 1 én fog megnyitni és ugyana-zon év szeptember hó 30-án bezáratni. Az első kiállításban a tárgyak következőleg lesznek osztályozva: I. Szépművészet: a festészet minden nemei olajban, vízszínekben, zománcok, porcellán festések; szobrászat, márvány, fa, kő, érc, elefántcsont, terra cotta s egyéb tárgyakból; aczélművészetek, könyvnyomtatás, fényképek; építészeti rajzok és minták; kárpitok, himzések, csipkék; mindenemű díszítési gyártmányok rajzai, régi képek, zománcok, régi finom műrekek electrotypjainak másolatai sat. II. Tudományos felfedezések és mindenemű új találmányok. III. Gyártmányok: mindenemű faszék, művek, agyag, kő, porcellán sat. edények, — a gép vagy készítési eljárás csatlakozás mellett; gyapjú- és gyapott-gyártmányok nyersen és feldolgozva, gépeikkel együtt; iskolai épületek felszerelve; könyvek, földabroszok, földgolyók; a testi erő kifejtéséhez szükséges tárgyak és játékszerek; a szépművészet, természetrajz és természetrajz tanításához szükséges tervezetek és magyarázatok. IV. Kertészet: új és ritka növények, gyümölcsök, zöltségek és virágok kiállítása a londoni kertészeti társulat által fog a kiállítás tartama alatt rendeztetni. Minden osztály számára részletes szabályok adának. A mi is a fm. m. kir. keresk. miniszter ur f. év apr. 22-én 4777 sz. a kelt leirata folytán oly meggyezéssel juttatik köztudomásra, hogy alórt kereskedelmi és iparkamara irodájában a hivatalos órák alatt e kiállítást illetőleg minden bővebb felvilágosítás készséggel szolgáltatnak. A kereskedelmi és iparkamarától. Kolozsvárt, május 16. 1870.

Vidéki levelezés.

H.-Keményfalva, május 14. 1870. Viz és tűz, oly rettenetes rombolást tettek nálunk e napon, hogy évek multán is a rá gondolás könnyeket fakaszt szentünkben. Körülbelül egy rövid óráig tartó fellegszakadás vizeinket, különösen a Gyepes felől nagy kövek közt jövő Söopspatakot, annyira árasztotta, hogy mázsányi köveket sodrott magával, határunk és falunk azon részét, melyen átrohaott rettenetesen összetört; szántó és kaszálóhelyeinket, veteményeinket iszonyú kövekkel elöntvén örökre haszontelenné tette, számos épületet, ezek közt templomunkat, iskolánkat kövel és sárral megtöltötte, az iskolázást ez évre lehetetlenné tette.

E felett tornyunkat a villám megtölte, mi azonnal nem lobbanhatott fel, mert a gombszára szorosan simul az árcobozól kinyúló nyársra, mit a villám derékban ért, csak magában éget tébát, de égett, még pedig 24 öl magasan a földtől, minek kioltása lehetetlenek nem ok nélkül látszott. A gyönyörű, csak 1848-ban épült torony elégségesnek s az ebből támadható akárhány gyúlás gondolata rettenetes rémület okozott a falu népében. Vizet és vizipuskát vittek fel, belől a toronyba a mennyire csak a kötések és a szorosság engedték; de boldogulni nem tudtak. Másnap hazaérkezett Orbán Abel, ki a torony oldalát a gombon alól, mintegy négy ölre kibontotta, oda állást kötött, s a födelet gyorsan bontotta felfelé, de a nyíláson át a tűz léget kapván lángot vetett; ez sem retentette vissza, hanem a fedelet végig felbontotta, egy-egy lépcsőt hagyván meg a bádog fedelet tartó deszka belésből, melyen feljebb mehessen. Ily módon az égő gomb alá jutott, ezt fejszefokkal fejefelül löttötte, egyik kezével a torony égő tetejét fogta, míg a toronyoldalába kapaszkodott lábain az éles pléh vézót sebet vágott, hona alatt a láng csapott fel s az égő szikra arczára hullott. Ezen retentő helyzetben fogadta el a vizet, mit neki kártyával a tőle följőre alól álló Lőrincz József, ennek pedig az állásról molnár Vitéz Antal nyújtott fel. Ily óriási bátorság és önfeláldozó készség menté meg tornyunkat a bizonyos vesztől. Alig lehetne a vakmerő bátorságnak és halál megvetésnek nagyserűbb példáját felmutatni, mint a minőt e jelenésben Orbán Abel Antal tanusított: Lőrincz Józsefet és Vitéz Antalt is méltán illeti dicséret. Valójában borzadás volt látni e három emberet az égő toronytetőn; mi alatt rettegtünk, míg ők fenn, mint mondák még csak nem is féltek; ezen iszonyú helyzetből szerencsésen leszállván mindhármán, a nép bálafohászai közt az Urháza gyűltünk Istennek hálát adni a segedelemért.

UJDONSÁGOK.

(—) Vas természet. Lapunk egyik közelebbi számában is említettük, hogy Deák Ádám kovácsmestert egyik segédje vas kalapáccsal homlokon ütötte. A megsebzettnek jelenlegi állapotjáról következőleg tudósítunk: A homlok bal felőli részén egy, mintegy három hüvelyk területű sérülés van, s a homloksont majdnem felthüvelyknyire bezúzza; ugy, hogy a koponya teregen belől mintegy 9—10 vonalnyi mélységre az agy hártályig lehet belátni, s az agy működése is észlelhető. A szobában sértálgató beteg, midőn közelebből kérdé az orvos: hogyan érzi magát? azt válaszóla: igen jól, étvágya semmi kívánni való sem hagy fenn, jól alszik, semmi fájdalmat sem érez, s még jó kedélyben sincs hiány. Az orvosok ez egészségi állapot méltán rendkívülinek tartják. A beteg teljes felgyógyulása mind ezek daczra sem bizonyos, jól-lehet városunk derék, szakavatott orvososa Gspan naponta látogatja és nagy buzgalmat fejt ki orvoslása körül.

(—) A helybeli hitelbank f. hó 28-án, a kise-gítő pénztár-egylet 29 én tartja ez idei rendezés közgyűlését. Az első saját hivatali szállásán, az utóbbi a városi táncsteremben, d. n. 4 órakor.

(—) Figyelmeztetjük t. cz. olvasóinkat Duha Kristof helybeli kereskedőnk első fehérmű gyári raktárára. Bővebben hirdetési rovatunkban.

(—) Egy asszony halt meg közelebből a külmonostortetűzben, állítólag egy rokonától szenvedett verés következtében. A gyanus nő megszűköt, törvényszékiileg illdözöttik.

(—) Ki akart rabolni városunkban pár nap előtt két külvárosi földész egy mászoros legényt; azonban ez utóbbi szerencsésen megmenekült. De nem a rendőrség nyújtotta neki mentő karjait, e szerencsét leginkább gyors lábainak köszönhetette.

(—) E hó 20-án, megkondultak városunkban a vészharangok. Miért? a jámbor toronyörökkel együtt, még sokan képzelték, hogy éges van, és volt is futás a vasuti indóház felé. Északfelől az égboltozat több mérföld hosszúságban csakugyan biborvörös is volt estvél 1/4 10 óratól 3/4 10 óráig, hanem mint tudósítónk írja, a nagyszerű látvány nem volt egyéb, mint ritka szépségű és zarkifény.

(—) A kolozsvári ügyvéd-egylet helyiségei (gr. Rhédey ház szenteczei szárnya emeletén) berendeztetvén, a választmányi ülések s a rendezés és közgyűlések ezáltal az egyet szállásán fognak tartatni. Kolozsvárt, május 20. 1870. Kövári Mihály, egyleti titkár.

* Megjelent és szerkesztőségünkhez is be-küldetett: „Veszely, Imets és Kovács útazása Moldva-Oláhbonban. 1868.” M. Vásárhelyt. Ny. Imre Sándor. A ref. főtanoda gyorssajtóján. 1870. I—XX. 197. lap. Ára 2 frt o. ért. Érdekes munka ez és nem ajánlható eléggé azoknak, kik a szomszéd Dunafejedelemségek belállapítvály tüzetesen megismerkedni akarnak; sok beces részletet fognak abban találni különösen a csángókról.

(—) Gorove miniszter június közepén fog Erdélybe jöni, hogy a vasutakat megsejmelje.

(—) Rudolf koronaherceg, néhány nap óta vöröshalmában fekszik.

(—) A királyasszony 200 frtot ajándékozott a budai szeszgyár-éges alkalmával elhalt munkások özvegyei és árvái, valamint munkaképtelenné vált munkások részére.

(—) A közoktatási miniszterium külföldre szándékszik küldeni néhány tanítóképzési tanárjelöltet, s e végett pályázatot hirdet. Pályázhat olyan tanárjelölt, ki 1. a 8-dik gym. osztályt bevégezte és vizsgálatot tett. 2. A philosophiai (jogi, vagy theologiai) pályát kell sikeresül végezze. 3. Legalább két évig köz, vagy magán-tanító volt. A stipendium 100 frt. A pályázatok július 10-éig nyújthatók be.

(—) Jól mulatja magát az angol kereskedelmi miniszter. Minthogy meg van neki tiltva az irás, olvasás s egyáltalán minden szellemi foglalkozás, a kávéházban mesterségesen fogott — nem pletykál, hanem harisnyát köt.

(—) A magyar birodalomban 2 millió 400 ezer ló van, és így minden 100 emberre 8 ló jut.

(—) Izsó Miklós számára a közoktatási miniszter a m. kir. egyetemen nagyobbik épületének udvarán műteremt készült építtetni.

(—) Eiplak faluból (Görögországban), mely Uj-Ilium mellett fekszik, nem réz az az érdekes tudósítás jött, hogy bizonyos ásatások alkalmával Priamus palotájára bukkantak, hol egykor Hector áldozott Zeüsnek, hol Xerxes egy hecatombát, Nagy Sándor fegyverzetét ajánlotta föl. Továbbá találtak volna — ha ugyan nem illusio — hies cyklops várat, Pergamum omladékeit is 15 lábnyi mélyen a földzime alatt.

(—) Bankjegyhamisító-társaságot fedeztek fel Bécsben. A főbűnös Wange Pál. Vallomásuk szerint eddigleg mintegy 4000 darab hamis 5 frtot készítették.

(—) Londonnak ez idő szerint 23,000 utcája van. Magában is elég nagy szám, hogy a postahivatalokat kétségbeesítse, hát még ha tudjuk a következőket: Londonnak van 90 északi és déli, 50 nyugoti és keleti utcája. Továbbá: 70 Albion, 27 London, 19 Britania, 12 Gollingwood, 6 Redney, 11 Napier, 10 Kavelok, Raglan és Quatran utcája.

(—) Buda ostrománál elesett honvédek halálának 21-dik évnapját tünepelték a mult szombaton. Dél előtt a Krisztina városi templomban tartottak gyász isteni tiszteletet, delután pedig a budai temetőben kereste fel a dicsően elhunytak sírját az utódok kegyelete. Mintegy 500-an mentek, számos koszorút és virágot szórva a hősök sírdombjára, melynél Irányi D. tartott emlékbeszédet.

(—) Templomrablás. Pesten közelebből a ferencziek egyházából „Szt. Mária” szobráról lelopták az ezüst koronát, egy aranyozott szivet, és több régi pénzt. A tettes mint korbóló véletlenül került a rendőrség kezébe, s a megvizsgáláskor zsebében találtak az elorzott templomi kincsek.

(—) Egy velociped-művész, közelebből Berlinben egy 40 lábnyi magasságban kifeszített kötélen akarta művészetét mutogatni. Előadás előtti na-

pon azonban, próbatűt, és midőn majdnem a kőtel végére ért, lezuhant és szörnyen halt.

(—) Az országgyűlés folyosóján közelebből egy sajátságos botot találtak. Az izmos, nevében a magyaroknak nyelvének zsidó nyelvére, melyet ha megfordítva néztek kutyának látszott. Vajjon ki lehet? töprekednek többen; hanem csakhamar kitalálták némelyek, hogy a Patay Pistae.

(—) Az „Alföld” azt írta, hogy egy nyulban szárnyas eget találtak, most azt írja, hogy valaki az országutba fult.

(—) Munkácsi Mihály híres képe „a siralomházban” a párisi kiállítás általános figyelmét ébresztette, hírszerint huszonötzer francos vették meg.

(—) A híres rablót, Szablár Andreát, ki 4 év óta rémje volt Eszék környékének, e hó 15-én agyonlőtték.

* Mennyit osztanak ki évente a londoni szegényeknek? Derby lord gyűjtött adataiból úgy tűnik ki, hogy ez összeg 7—8 millió font sterling vagy is 50 millió tallerra rug, tehát többre, mint Bajorország, Dánia és más két kis német állam jövedelme együtt véve. Ez összeget egységes és egyetemes gyűjtik a szegények számára, a tolokodók zsebelik el nagy részét, a szerény koldusnak itt is tites a tarisznyja.

* Egy régi francia sást lőni a potsdami porosz kir. gárda huszárezred casinójában. Ezt az orosz jégvezérek a legnagyobb önfeláldozással hozta át több, rendre elhullott francia hős, így érkezett el vele az utolsó életben maradt a Beresinnán, a lengyel erdőseken át Elbingbe. E francia katonák, ki a harci hitbizományt idáig elhozhatta, megbetegedett, s egy szegény ember által ápolgatott, ki 1807-ben a francia hadsereggel jött volt Elbingbe s ott telepedett meg. Hiába ápolta legnagyobb gondnal hadi bajtársát; a sasmentő katonák elhált, hi ápoló bajtársának hagyva a francia harci dícsőség eme jelvényét, ki azt híven megőrizte. Utóbb az elbingi francia távol rokonai örökölték Königsbergben, s ezektől vette meg Eulenburg gróf 1848-ban, ki azt Schlemüller tábornok barátjának ajándékozta az 1814 márc. 26. dicsteljes colomiéresi győzelem emlékére. A tábornok a keletporoszországi nemzeti lovas ezrednél szolgált akkor, s mint hogy ezen ezredből alakult később a mai gárda huszárezred, a tábornok a sást ennek adta át. A tiszt kar a francia sást üveges szekrénybe tette s ezretáblát készített melléje a felirattal: „Tisztelet adassék azon vezér francia katonának, ki e mocsoktalannal megőrizte harci jelvényt az 1812 orosz hadjárásban, az ellenség kezéből megmenté; köszönet Schlemüller tábornoknak, ki azt a colomiéresi dícső nap emlékére barátjától nyervén emléklül régi ezredének adományozta 1860.”

(—) Indiából rendeltek meg magyar ipareziket, mi mindenestre ritka esemény. Bombayból Zabn, nógrádmagyeyi zlatnói üvegyárában rendeltetett meg Maharad schach herceg részére egy kristályüveg-pálca, azon hozzátevéssel, hogy ha a tetszeni fog, a makarporai palota feldíszítésére szükségelt üveggellegyeket szintén onnan fogják hozatni. A pálcát, mely szépen sikerült, még e hó folytán küldik rendelkezése helyére.

(—) Dalmáciában e hó elején nagy rémulébe ejtette Civitavecchia lakosait a tenger rögtönű áradása. A vihar közepette két perc alatt a partok felett 4 lábnyira esett át a tenger, de másikk két perc múlva ismét 22 lábnyira apadt, úgy, hogy a hajókat a kikötő száraz fenekén hagyta. Szerencsére az ijedség nagyobb volt az okozott szerencsétlenségénél. A partot ugyan meglehetősen megrongálta, s néhány kisebb hajót is tetemesen megsértette az ár, de emberélet nem esett áldozatul. A lakosok basuló tünényre emlékeznek 1856-ból, csakhogy akkor a kikötőben levő hajókat összeszedte a szeszélyes elem.

(—) A debreczeni-szathmári vasútvonalon közelebből a mozdonyvezető megittasodván, a vonal, sebes haladás közben, lesiklott a sínokról, s a tereh hordó kocsiokról 30 ember a töltés mellé kiborult. Mindnyájan megsérültek, némelyek halálosan. A bűnös mozdony vezető az épen maradt utasok tűzbe vették, azonban futással menekült.

— Az éjszka német szövetségi hadserege 1871. évre szóló költségvetés szerint 299,704 emberből fog állani; ezek között 13,012 tiszt, 35,160 altiszt, 3540 zenész, 5958 dobos és trombitás, 245,714 katonák, 2189 a Lazaretheknél alkalmazott, és 7143 munkás. Ezenfelül 1290 orvos, 573 állatorvos, 507 számvívő, 454 puskaműves, 175 nyerges. A lóállomány 73,312. — A hadsereg áll 118 gyalogezredből, 18 vadász és lövész zászlóaljából, 10 vértés, 21 dragonos, 18 huszár, 21 dászdás, 6 lovas, 13 tábortűzészredből, 3 erődítész osztályból, 13 utász-zászlóaljából és 13 szekeres zászlóaljából.

— Terebesen egy kutyát az ottani mészárszékbe sompolyogván, valami zsiros tárgyat talált, s azzal haza futott. Gazdája elvette tőle a gyanús tárgyat; erszény volt, s abban 3 ft rézpénzben. A mészáros azonban rögtön feljelenté a dolgot, azt állítja, hogy erszényében 80 ft volt, s ennyit követel. A per most nagy izgatottságban tartja a terebesieket, kik két párra szakadva várják, hogy kinek kell majd megfizetnie a 80 ftot; a mészárosnak e vagy a kutyát gazdájának, vagy pedig magának a kutyának-e?

— Csákván egy szerb legény szerelmes volt egy német lánykára, honvédek állt be, s bucsu vétele alkalmával megkérdezte tőle, ha visszajő, számíthat e kezére. A leány utálja kénszerítésére, ki nemzetiessé elvöl nem akarta lányát szerbhez adni, balkezét nyújtotta az ifjunak, kit különben szeretett, mit az ifju elég világos válasznak vett, s a következő pillanatban revolvert rántott ki, lelőtte a leányt és önmagát. A leány csak könnyit sebet kapott, s harmadnap jelen lehetett szerencsétlen kedvesének temetésén.

— Chybiörz Pál, világra'an fejszámolónak Aradon máj. 19-én a kereskedelmi ifjak együletében tartott második előadásán, mindenkit bámulatra ragadtott az emlékezőtehetség azon nagy képzettsége, melynek jeleit a fejszámoló több, mint egy óra hosszat adta. — Így például azon táblára, melynek 5 háta mögött foglalt helyet, feliratott egy szám-sor, hetvenkét jegyből, melyet egyszer felolvastott magának s némi gondolkodás után, jegyről jegyre hibátlanul mondott el. Ez első sor alá jött azután egy, ugyanannyi jegyből álló második szám-

sor, melyet hasonlóan elmondott, megnevezvén ki-vánatra az első sor azon számjegyet, mely a második sor egyik vagy másik számjegye felett állt, — sőt végül a két sort fejen összeadva, az összeget a tett kiszámítással minden helyen legpontosabban egyezőleg hozta ki. Végzett azután nagyobbszerű sorozásokat, négyzetre emelést, gyökfejtéseket stb. Kár, hogy hallgató-közönsége igen gyéren volt.

— (Necrolog.) Gyarmathi Sándor maga, valamint édes testverei: Klára, özvegy Baróti Gáborné s gyermekei; Anna, özvegy Romancziné s gyermekei; Borbára, Májér Józsefné s gyermekei; árva nókabuga Bucsú Karolina, nagynéje Herceg Jánosné, ugy szintén a közelebbi s távolabbi rokonok nevében a gyermeki szeretet őszinte fáj-dalmával jelenti, hogy édes anyjuk, az illetőknek napa, negyvenöt éves rokona érsek-újvári Gyarmathi Józsefné, szül. Váralyai Krisztina élete 74 dik évében, özvegyisége 36 ik évében, 5 napig tartott betegsége után tüdőszelhűtés következtében folyó hó 25-én jobbléle szenderült. Az elhunyt közszeregetben állt nő, mint anya és napa, mint rokon és emberbarát, egyiránt övéi szeretetének szentelte egész életét és avval töltte be szívét végső percében is. Bár sok tövis volt elhívte élete rögös útján, mégis soha sem csüggedő lélekkel, Istenben vetett bizalommal oldá meg a küzdele nehez feladatát. Még az aggkor sem törte meg erős lelkét, nem lankasztá el a fáradhatlan munkás erőt, a szelid lelkű anyát. Földi életét N. Nyulason végzé be, saját kívánalmára azonban földi részei falusi jóságára M. Légebe vitettek folyó hó 27 kén, hól korábban elhunyt kedvesei között alusza örök álmát. A béke anyaga lebegjen hamvát föltt. M. Lége, ápril 29-én, 1870.

— Necrolog. Basa Miklós né, Valter Katalin maga és gyermekei: Mari férj. Herberth Józsefné, Miklós, Adél, Kálmán és Matild, sógora egerpataki Basa István és családja, ugy szintén a többi rokonai nevében szomoruan jelenti szeretett férjének, illetőleg a jó atyának, testvér és rokon-nak nyugalmazzott kir. pénzügyészségi tanácsos, és a kolozsvári kir. jogakadémia politikai államvizsgálati bizottság elnöke Egerpataki Basa Miklós f. év május hava 21-én reggeli 5 órakor vízkór-ságban, élete 72-ik, boldog házasságuk 32-ik évében történt gyászos kimentát. A megboldogult hűlt tetemei hétfőn f. hó 23-án d. u. 5 órakor fognak különmonostortczai 182 számú saját bázából a hely-beli köztemetőbe örök nyugalomra elhelyeztetni, és lelkéért az engesztelő áldozatot f. hó 24-én d. e. 10 órakor a Ferenczrendiek szerzete templomában a Mindenhatóknak bemutatni. Béke poraira! Kolozsvárt, 1870. május 21-én.

— Necrolog. Groisz Nándorné Szabó Pauli-na, maga és gyermekei: Béla és Victor, sógor-néje: Groisz Katalin Bogner Józsefné, sógorai: id. Groisz Gusztáv, Miklós és Károly, ugy szintén többi rokonai nevében szomoruan jelenti szeretett férjének, illetőleg atyjának, testvéröknek és rokon-nak hites ügyvéd Groisz Nándor f. évi május hó 16-án, szelhűtés következtében, élete 43-dik, boldog házasságuk 15-dik évében Budán történt halálát. A megboldogultnak földi maradványai, Kolozsvárra szállítván, vasárnap f. hó 22-én d. u. 5 órakor fognak a Hinczféle családi sírboltból a helybeli köztemetőben örök nyugalomra elhelyeztetni, az engesztelő áldozatot pedig f. hó 23-án d. e. 10 órakor a minorita szerzet templomában az egék urának bemutatni. Kolozsvárt, 1870. május hó 18-án.

Színház, művészet. (—) Szini saisonunk hétfőn, a buciak segélyére előadott „Család-élet” című drámával végét érte. Nem szükség emlékszedtet tartanunk a holt felett, mindenki ismerté annak előnyeit és hátrányait, de az igazgató Fehérvári Antal úr érdemeit mégsem hagyhatjuk szó nélkül, be kell vallanunk, hogy a körülményekhez képest ez színidényen is sokat tett a nemzeti szí-nészet emelésére, hogy a közönség tetszését kinyerje. A mi pedig ez utolsó előadást illeti, sajnálattal említjük meg, hogy nagyon gyér közönség előtt folyt le, és így a jótékony ezél nagyon keveset nyert. Kovács Gyula és Prielle Péter tünettek ki magukat játéknál által.

(—) Fehérvári Antal, a mint értesültünk, egyelőre Kolozsvárt marad színtársulatával, s csak július végén vagy augusztusban tesz kirándulást egy két vidéki városba, talán M. Vásárhelyre is.

(—) Gyermekek kezékre kerültek a szerepek a bécsi Vaudeville színházban. Olasz, gyermek opera társaság működik ottan e hó 16-tól kezdve, és fel-emelt árakkal adják az előadásokat. A kis művé-szek természetesen csak hallás után tanulják be szerepeiket, miután még nem zenéértők. E társulat-nak 24 tagja van mindkét nemből. Modénából jöt-tek Ferrari tanár alatt.

* A „Magdeburger Ztg.” nak írják Halber-stadtból: Ma (május 5 kén) mutatta be a színház-ban De la Chevallerie hadnagy a „tudomá-nyos társaság” tagjainak az általa felalált új re-pülő gépet. A tett kísérlet meglepő eredményt tüntetett fel. Egyike Magdeburg legjeleseb termé-szetudósainak, dr. Menzser fogja erről okadatott nézetét előadni a „Litteraria” társulat egyik legkö-zelebbi ülésében.

(—) Amerikai bírálat. Egy pennsylvaniai lap-ban jelent meg a következő ismertetés: B. k. a magas soprano hangja meglepte a hallgatóságot. Hangja, mint az ezer dolláros zöld bankó, sokkal fentebb jár, hogy sem a vidéken is rendes circen-latioba jöhetne. Valószínűnek tartatja az emberrel, hogy zenemestere a Montblanc tetején állott taná-rói alatt a kissé siket volt. Nincs sem macska, sem kakadu, mely oly magasan tudna sikoltani, mint B. kisaszony. Szavában nem talátatik dal-lam vagy mellbang; de körülbelül hat octávával van egy eltévedt indiánus visítása felett. Meg van mondva.

Nyílt felelet

Gr. Haller Ferencz rágalmaira.

I.

Gróf Haller Ferencz két rágalmazó cikket adott közre a „Hon” 101 és a „Magyar Ujság” 105-ik számában.

Az elsőt két névalírás hamisítással látta el Szoboszlai Lajos és Gyulai Sándorral (kétségtelesen adat van kezében).

A másodikat 4- vagy 500 forintért aláíratta Dósa Sándorral.

Az elsőre kevés felelni valóm van, arra részint felelt már czáfólag Felső-Fehérvármegye, részint felelni fog ha szükségesnek látandja a belügyminiszter ur. A mi ezen cikkekben előadott általános gyanusítást a „Magyar Ujság” nyíltterében kiadott rágalmakat illeti, azok szóról szóra be voltak adva a miniszter urhoz, közöltettek velem, feleletemben bemutatam eredeti hiteles okmányaimat, s azok szigorú megvizsgáztatását kértem.*

Belügyminiszter ur okmányaimat megvizsgálta s azok alapján döntvényét kiadta, melyben kimondatik, hogy a vádak merőben alaptalanok, az alaptalan vádoló rosszalás mellett elutasítatik, s Felső-Fehérmegye közönségének meghagyatik, hogy gróf Haller Ferencz komolyan rendre utasítsa, és hasonló alaptalan vádak beadásától eltiltsa.

Felső-Fehérmegye bizottmánya a miniszteri döntvény alapján szolgáló adataimmal ismeretes több tagjai által a dolog állásáról értesülvén, a rágalmakat tartalmazó feladást általános visszatetszéssel fogadta, s a megtámadásokkal szemben bizalmi nyilatkozatával tisztelt meg.

A dolog ilyen állásában gróf Haller támadásaival szemben, nem tehetek mást, mint őt és Dósa Sándort a törvény sorompói előtt feleletre vonni s a vádak teljes alaptalanságát magában foglaló miniszteri döntvényt s megye bizottmányi gyűlés ide vonatkozó jegyzőkönyvét közre adni. Okmányaim azonban a támadás embertelenségének bebizonyítására a per lefolyta után lesz szerencsém a közönségnek is bemutatni.

Addig is a nagy közönség előtt kinyilatkozatom, hogy én mindazt a mi a „Hon” 101. s a „Magyar Ujság” 105. számú nyíltterében gróf Haller Ferencz és Dósa Sándor által vagy utánok bárki által és bárhol felhozott vagy felhozatik, alávaló rágalomnak nyilvánítom.

A többit eligazítom maga utján.
Kelt Maros-Vásárhelyt május 15-én 1870.
Mikó Mihály.

II.

A magyar királyi belügyminisztértől — Felső-Fehérvármegye közönségének, Erzsébetvárosban.

Másolat 1081. ehn. szám.

Fehéregyházán lakó ifj. gróf Haller Ferencz a záradékaival együtt ide mellékelt beadványában maroszekei főkirálybíró, és azon megyei kormány-biztos Mikó Mihály ellen a miniszterelnök ur előtt panaszt emelvén, és a tisztelt miniszterelnök úr ezen panaszt hozzám átvéve, arról győződtem meg, hogy ezen panasz az irt kormánybiztos és Bethfalván lakó Dósa Sándor között fentorogott magán ügyekre vonatkozik, a miért is ha a beadvány Mikó Mihály ellen nem kormánybiztos minőségét, hanem magán személyt illetőleg adatik vala be, a panaszlót egyszerűen az illető hatósághoz utasítottam volna; miután azonban kezdetben megnevezett ifj. gróf Haller Ferencz Mikó Mhály ellen mint kormánybiztos ellen lépett fel, s őtet a panasz felhozottak ötéletből főkirálybírói és kormánybiztos hivataltól felfüggesztetni és vizsgálat alá vettetni kérte, szükségesnek tartottam idei aprilis 1-ől 846. ehn. szám alatt a kérdéses beadványt a többször irt főkirálybíró és kormánybiztosalt oly felhívással közölni, hogy engem az ügy miben lé-téről felvilágosítson; ki is ezen felhívásomnak kész-séggel engedve idei apríl 17-ől hozzám intézett jelentésében a dolog valódi állását s a panasz teljes alaptalanságát a bemutatott és általam szoro-san megvizsgált eredeti okmányokkal oly világosan kiűntette, hogy előttem kétségen kívül áll, mikép a tisztében legpontosabban és telyes meglegedésemre eljáró kormánybiztos a legméltatlanabbul támadtatott meg és hivatali méltósága alaptalanul sérteztet meg.

A dolog ezen állásában ifj. gróf Haller Ferencz beadványát, mint a kormánybiztos ellen inté-zett alaptalan feladást tekintve, s ez által az e-ben ellenem is felhozottakat mellőzve — fölívom a megye közönségét, mikép ifj. gróf Haller Ferencz et annak rosszalása mellett, hogy merőben alaptalan vádakkal gyanusította a tisztében törvény-szerűleg és telyes meglegedésemre eljáró kor-mánybiztos, nevében komolyan rendre utasítván, hagyja meg neki, mikép hasonló alaptalan vádak beadásától a különben bekövetkezni kellett kedvetlen eljárás kikérülése tekintetéből is tartozkodni el ne mulassza; egy által utasítva s a megye közönségét, mikép főkirálybíró és kormánybiztos Mikó Mihálynak előttem nyilvánított kérése követke-zésében az ifj. gróf Haller Ferencz elől említett beadványát és mellékleteit a törvény útjánai elégtétel netaláni eszközölése végett hiteles másolatban szol-gáltassa ki.

Vége eljárása eredményéről a közlemények visszaszárása mellett tegyen hozzám tudósítást.

Budán 1870 évi aprilis hó 29-én Rajner Pál s k.

Hogy ezen másolat az eredetivel összeolvas-tatván, azzal szóról-szóra megegyezzenek találtatott, igazolják Csanády Béla törvényszéki jegyző, Barabási Ferencz ns. Maroszeke aljegyzője.

III.

Kivonata

a ns. Felső-Fehérmegye állandó képviselő bizott-mányának az 1870 év május 9. 10. és 11-ik nap-ján tartott rendes évnegyedes gyűlésé jegyzőkönyvének. —

14. Olvastatik a belügyminiszter ó nagyméltóságának idei 1081 ehn. számú leirata, melynél fogva tudatja, hogy ifj. gróf Haller Ferencznek kormánybiztos ó méltósága ellen bizonyos közte és Dósa Sándor között fennforogott magán ügyekre vonatkozó és miniszterelnök ó nagyméltóságához benyújtott beadványát kormánybiztos ó méltóságá-lal fölvilágosítás adás végett közölvén, az általa nyilatkozata mellett bemutatott eredeti okmányokat szorosán megvizsgálta s úgy tanálta, hogy azok a panasz telyes alaptalanságát világosan és annyira kiűntették, miszerint kétségen kívül áll, hogy a kormánybiztos legméltatlanabbul sérteztet meg. —

* Ezen okmányokat a t. nyilatkozó Mikó Mihály ur velünk is közölvén, alkalmunk volt ügye igazságáról s gr. Haller Ferencz kérdéses vádjainak teljes alaptalanságáról meggyőződni Szék.

Ugyan azért ifj. gróf Haller Ferencz bead-ványát mint alaptalan feladást tekintve, felhivatik a megye közönsége, mikép ifj. gróf Haller Ferencz et annak rosszalása mellett, hogy merőben alaptalan vádakkal illetve a kormánybiztos, ó nagyméltósága nevében komolyan rendre utasítván, hagyja meg neki, mikép hasonló alaptalan vádak beadásától a különben bekövetkezni kellett kedvetlen eljárás tekintetéből is tartozkodni el ne mulassa, egyáltal felhivatik a megye közönsége, miszerint kormánybiztos kérése következtében az érintett beadványt és mellékleteit a törvény útjánai elégté-tel netaláni eszközölése végett hiteles másolatban szolgáltatassa ki s mindezek megtörténtéről a köz-lemények visszaszárása mellett tegyen tudósítást.

A képviselő bizottmánya a mily közös indig-natioval értesült gróf Haller Ferencznek alaptalan vádakat tartalmazó feladásáról, éppen oly örömmel és megnyugvással vette, hogy a kormánybiztos ó méltóságának a belügyminiszter ó nagyméltósága által ily elégtétel szolgáltatott, s a leirat értelmé-be eljárandó, a kivánt hiteles másolatokat a kor-mánybiztos ó méltóságának kiadatni, gróf Haller Ferencznek a leirat másolatát megküldeni s mind-ezekről a belügyminiszter ó nagyméltóságához a záratok vissza rekesztése mellett jelentést tenni elhatározza. —

15. A fennebbi ügyvel kapcsolatban indítvány tétetik, hogy tekintve kormánybiztos ó méltóságá-nak a megye élén tanusított tapintatos pártatlan eljárását azon fáradhatatlan munkásságát, melylyel a megye nyugalma helyreállíthatását elérni igye-kezett, továbbá gróf Haller Ferencznek visszatet-széssel tanálkozott alaptalan rágalmakat magában foglaló vádaskodását, — fejezze ki a képviselő bi-zottmánya a kormánybiztos iránti telyes ragaszkodását egy bizalmi nyilatkozatban, — s erről ó méltósága küldöttségileg értesítse.

Az indítvány egyhangulag elfogadtatván, gróf Haller Ferencznek a kormánybiztos ellen tett alap-talan rágalmakat tartalmazó feladását általános vis-zatszetséssel fogadja, s a kormánybiztos ó méltósága-nak bizalmi nyilatkozatáról küldöttségileg gróf Mikes Benedek, Pócsa Ferencz, Kőnczei Károly, Imecs János és báró Rauber Nándor személyök-ben kormánybiztos ó méltóságát értesíti. —

Hidvég 1870. május 11-én, — a bizottmányi gyűlés határozata nyomán kiadta:

Apáthy Péter s. k. főjegyző.

Az eredetivel összeolvasztatván azzal szóról szóra egybehangzóan találuk. —

Hidvég 1870. május 11-én
Cziszér Albert. Henter Gábor.

KÜLFÖLD.

Páris, május 21. A francia kormány elha-tározá, hogy a csalhatatlansági schemának az egy-bázi szövetsékekeni netaláni kihirdetését eltiltandja. Diplomatiái körökben a Portugalliában előfordult eseményeket az iberiai unió bevezetésül tekintik.

Civita-Vecchiából jelentik, hogy egy szét-vert republikánus banda Badiánál átlépte a pápai határokat; azonban a francziák által visszaveretett. Civita-Vecchiába két zászlóalj francia katonasá-got várnak Tonlonból.

Az „Univers” nagy örömben uszik, mert egyik római levelezője azt írja, hogy a csalhatatlanság pártja győzedelmeskedett s a kisebbség mint egy szent csudára megtérni látszik s egyszerre csak be fog olvadni a többségbe. Levelezője ezt az imádság hatalmának s azon természet feletti hatalomnak tulajdonítja, mely Rómában — ugymond — uralkodni látszik.

A „Journal des Débats” erre azt mondja, hogy ó nem várt ugyan hasonló eredményeket az imádságtól, de bensőleg meg volt győződve, hogy csuda nélkül is meg fog mindez történni.

Az angol alsóház f. hó 17 ki ülésében

Otway, — Sir J. Elphinstone kérdésére vá-laszolva kijelenté, hogy az angol kormány a görög kormányhoz fölívást intézett az iránt, hogy az angolokon elkövetett legújabb gyilkosságok összes körülményei tárgyában, teljes és szigorú vizsgálat eszközöltesék. Az athenai angol követ értesítése szerint, a bírói vizsgálat lehető gyorsasággal folytatatik, s e vizsgálat alatt Erskine ügyes ügyvédek segélyében fog részesülni. Az angol kormány óhajja, hogy ezen ügyben a valóság kiderítesse, s igazság szolgáltatassék, — azon-ban a földközi-tengeri hajóhadnak a Piraeusban jelenlétét e czéla nem tartja szükségesnek, — mi-vel az a népnél, melynek rokonszenve, s helyes érztlete iránt e tárgyban semmi ok sincs kételked-ni, — azon véleményyt gerjeszthetné, hogy a vizs-gálat eszközölése s az igazságszolgáltatás egy ide-gen fegyveres erő pressiója alatt történik.

Lisszabon, máj. 20. Tegnap este a csapa-tok összpontosítottak; a város, valamint a vidék is békés. A belgyéri árczával Vizenyve plüspök kinaltatott meg. A kamarák felszátását várják. Az angol hajóhad Gibraltár előtt vetett horgonyt.

Mint Florenceből 17-ől hivatalosan jelen-tik, egy fölkelő csapat, Grosseto tartományban, a katonaság által körülvetetett, s lerakta fegyvereit. Az egész 41 főnyi csapat, — vezérével együtt, — elfogatott. — Calabriában tökéletesen nyu-galom uralkodik.

Berlin, május 21. Miután Leonhardt szö-vevényi bizos kinyilatkozta, hogy a szövetségi kormány — a mennyire csak lehetséges volt — hajlandó hozzájárulni a szövetséggyűlésnek a büntető-törvénykönyvre vonatkozó határozataihoz, — a ha'ábtüntetés egyedül a szövetség feje és a fejedele-m elleni gyilkosságra vagy gyilkossági kísérlet-re nézve marad érvényben; — erre a szövetséggyű-lés hétfőig elnapolta magát.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

Távirati tudósítás a peosi dorzeről.

Május 24-n: 5% Metaliques 100 ft 60.30. 5% Nemzeti kölcsön 100 ft 69.75. Kamat 60.30. 1860. Kölcsön 96.10. Bankrészvény 718. Hitel-intézeti részvény 200 ft 255.20. London 10 ft st. 100 ft. 23 1/2. tr 123.65. Estm 121.25. Cs. királyi arany 5.84 1/2. Napoleonor 20 frau. 9.85 1/2. Földteremtésűti könyvek: Magyar 79.75. Temesi 79.— Erdélyi 75.50. Horv.-Slavon 83.50.

Hirdetmény.

Kolozsvár sz. kir. város törvényszéke részéről közhírré tétetik, miszerint **Bokros Elek** a m. vásárhelyi kir. ítélő táblától nyert s ide bemutatott folyó évi február 3 án, 924. sz. a. kelt oklevél szerint az ügyvédi vizsgát kiállván s a szabályszerű ügyvédi esküt letévén, **ügyvédi jogosultsággal ruházott fel**, s ennek alapján ide tett jelentése szerint folyó hó 9-én, itt Kolozsvárt a főtérén 162 házszám alatt a gróf Gyulai féle ház emeleten ügyvédi irodát nyitott.

Sz. kir. Kolozsvár városa törvényszékének 1870. május hó 14 én tartott üléséből. **MAKOLDY SAMUEL.** **ELEKES ANDRAS** jegyző.

Ugyancsak Stein Jánosnál kapható:

Egy falat kenyér története. Levelek az ember életéről. Mindkét nembeli növendékek számára Máccé J. nyomán dolgozta Szász Domokos. Ára füzve 1 frt.

Történelmi gyöngyök. Gyűjté s betürendes sorba raká Kiss Mihály, unitárius esperes és árkosi pap. Ára kemény kötésben 1 ft 60 kr.

Dózsa Dániel. Az északi fény. Regény három kötetben. Ára 3 frt.

(227) 3-3 Pályázati hirdetés.

A Kolozsvár városában f. 1870. évi október 1. napján két osztályllyal megnyitandó polgári iskolához két tanári állomásra pályázat nyitattik. Ez állomások a következők:

- 1.) Nyelvtanári; teendője leendő, a magyar anya nyelvnek a m. kir. vallás és közoktatási nagyméltóságú miniszter ur által kiadott tantervszerinti tanítása.
- 2.) Mennyiségtanári; teendője leendő, a mennyiségtan és ezzel kapcsolatosan a mérítési rajztanítása.

Kötelezettsége mindenik tanárnak hetenként 17 órai tanítás.

Míg azonban az intézet osztályai gyarapodással és a tanítók szaporodásával a szakrendszert tisztán be lehet állítani, addig saját szakmájuk mellett más tárgyakat is kötelesek tanítani; jelesen:

A nyelvtanár az első évben tanít magyar és német nyelvet, földrajtot és természetrajtot, hetenként összesen 17 órán.

A mennyiség tanár mennyiségtant, rajzot és természetrajtot hetenként 17 órán.

Ez állomások mindenikén az évi fizetés 1000 ezer o. é. forint, oly módon hogy az minden öt évi tanárkodás után 100 forinttal gyarapítottatik, míg az 1500 forint maximumot eléri. Szállás vagy szállás pénz nem adatik.

A tanárok foglalkozása f. évi oct. 1-ső napján kezdődik, fizetések is attól kezdve jár.

Pályázni kívánók felhívattak, hogy elméleti és gyakorlati kellő képességüket tanúsító okmányokkal felszerelt pályázatukat f. évi július 1-ső napjáig a városi iskolaszék elnökéhez.

Méltóságos Nagy Péter urhoz bérmentve küldjék be.

Kolozsvárt május 12-én 1870.

A kolozsvári iskolaszék rendeletéből **Kovácsi Antal,** h. jegyző.

(155) 26/5 (12-20) Az idő pénz.

Egy óra alatt meg lehet 1000 darab fehérneműt jegyezni egy elpusztíthatlan, kitűrhetően **jegyző-tintával,**

ami által a hímzés feleslegessé válik, s a fehérneműnek nem árt, és alóltit által árulattik:

- 1 üveg kitűrhetően jegyző-tinta 1 frt.
- 1 fehérnemű-bélyeg 2 betű el 30 kr.
- Ugyanaz monogrammal 80 kr.
- 1 szám ára darabonként 8 kr.
- Korona 40 kr.
- 1 nyomtató párna esettel 10 kr.

Metsző munkák a legújtanosabban számitattak. Levélpapír vagy boríték 100-a 55, 65 kr. szines 65 kr. angol bordázott 75 kr. ditto angol bordázott 1 frt. boríték a fennebbi árban.

100 darab látogatójegy briztól 60 kr.
100 darab tak 85 kr. 1000 darab pecsét-bélyeg finom 2 frt. 20 kr.

Megrendelések utánvétel mellett küldendők Bettelheim papír- és diszárú-kereskedésbe Bécsben, cs. kir. kertmiveltési épület.

Elárusítók tetemes árelengedést kapnak.

(215) (2-6) Arkánium

A cs. k. szabadalmazott pathány, házi és mezei egér, vakond és svábbogár pusztító

Arkánium t. gyárához Bécsben, Neubaugasse, Nr. 70. Miután önnök cs. k. szab. arkániumát bámulatos sikerrel alkalmazták, kérjük hogy postafordultával még 6 szelenczét küldeni sziveskedjék. Tisztelettel maradván a cs. k. szab. neubauri és burgauri fonógyárak igazgatóságá Stájerhonban.

Valódi minőségben kapható: Kolozsvárt Főly és Hufsteszl (a főtérén), M. Vásárhelyt Fogarasi Demeternél, Brassóban J. L. Hessheimnél, Segesvárt és Szebenben J. B. Misselbacher és fiaínál kapható. 1 nagy bádog 1 ft, kis bádog 80 k. Egyes bádog megrendelése is utánvétel mellett gyorsan teljesítettik. Ugyanott kapható citrom-kenőcs, egyedül szer a fagyhórigok és tyúkzem ellen, 1 tégely 50 kr.

(207) Bélyegmentes. 26/5 (12-*) Vasútsin-szállítás.

A magyar kir. keleti vaspálya-társaság ezennel köztudomásra juttatja a vaspályasinek szállítását

Alvincztől N.-Szebenig és Medgyesig következő föltételek mellett: egy-egy mázsáért fizet **ALVINCZTOL NAGY-SZEBENIG**

60 krajczárt, ALVINCZTOL MEDGYESIG 1 forintot.

Egy-egy vassin körülbelöl 4 1/2 mázsányi. Egy pár vontató marhával 4-6 sint lehet szállítani.

Eszerint egy szállítmánnyal Alvincztől Nagy-Szebenig a szekeres **10 ft. 80 kr. - 16 frt. 20 kr.,** -- Alvincztől Medgyesig **18-27 frtot** kereshet.

Az alvinczi pályaudvar-raktárban terüs szekérel jelentkező mindenik szekeres a szállítandó sineket egy szállítási jegy kíséretében átvevén, a rendeltetési lerakó illetőleg átadási helyen (N.-Szebenben, Medgyesen) a sinek és szállítási jegy átadása alkalmával naponként reggeli 6 órától estvéli 6 óráig a szállítás árát **készpénzben** kikapja.

Kovács Károly

Ujonan nyitott üzletében a legdivatosabb

férfi és gyermek

nemez, szövet, szalma és **czilinder kalapok**, mely utóbbiakra különös figyelem fordított; házi és utazó selyem sapkák különféle színekben, és bármely alakban; ugy szinten **nyakkendők, férfi-íngék, kezeltők, és gallérok;** inum prágai **férfi- női és gyermek kesztyük,** a legnagyobb választékban; továbbá **esőernyők, séta-botok** jutányos áron kaphatók.

Vidéki megrendelések a legpontosabban teljesítettnek.

Kolozsvártt.

Nyavalyatörésben (Fallsucht) szenvedőket levél általi uton gyógyít a nehezkör valódi orvosa **Dr. Killisch O. Berlinben,** jelenleg Louisenstrasse N. 45. Eddigélé 100-nál több nyavalyatörést gyógyított meg. (97) 26/5 (27-156)

LEGJOBB GYÓGYTÁPSZEREK

hurut, étvágyhiány, gyomorhajok, ideggyengeség és nyálkasság ellen. **Hoff János** udvari szállító ur központi raktárának Bécsben, **11 Kärntnering 11.**

Enzesfeld, 2. január 1870. Kérem postafordultával Schönburg hercegnő számára 12 palack maláta-kivonatot küldeni **Winter.**

Czortkow, 29. december 1869. Önnök maláta-kivonata az engem gyógyító főorvos által betegségemben a legjobb gyógytápszer gyánant ajánlattott. **Wüandra Urbán,** cs. kir. törzsmester és katonai épít. felügyelő.

Repeze-Lak, (Magyarhon) 3. december 1869. Kérem postafordultával 1 1/2 font maláta-egészségi csokoládét és ma'ataczukorkákat küldeni. Meg kell vallnom, hogy ezen gyártmányok köhögésemet tetemesen enyhítették. **Kisfaludy Teréz.** (187) 26/5 (3-*)

S.-a-Ujhely, 2. december 1869. Midőn ezelőtt két évvel leányom étvágy hiányban, gyomorhajokban, ideggyengeségben szenvedett, s daczára minden gyógyszernek feltűnő soványtság fogta el, utolsó menedéket önnök maláta-kivonata egészségem sörében kerestem, s ennek hatása oly kitűnő volt, hogy 13 palack elhasználása után előbbi egészségét teljesen visszanyerte s annak maig is örvend. Miután most magam is nyálkasságban és hurutban szenvedek, kérem hogy a mellékelt 14 frtért nekem egy ládával kitűnő maláta-kivonatot-söréből küldeni sziveskedjék **Vohryzka Márton,** magy. kir. nyug. és városi mérnök.

Szeged, 27. november 1869. Kérek 28 palack maláta-kivonata egészségem sörét. Sziveskedjék intézkedni, hogy kitűnő egészségem sörét itt is hamisítatlan lehessen élvezni **Porszász József,** reáltanár.

Óvás hamisítás és utánzástól maláta-készítményeim minden ragjegyén e névnyomás látható:

Hoff János.
Kolozsvártt, valódi minőségben csak Karvázy Gyula, Segesvártt csak Teutsch J. B. uraknál kaphatók.

(240) (1-*)
New-Yorki **Wheler & Wilson és Howe** Mannfg. társak amerikai **varrógépek** ügynöksége **Teutsch J. B-nél** Segesvártt

eredeti gyári áron árul, pontos szolgálat biztosítása mellett.

Az 1867-diki párisi világtárlaton 82 versenyző gyár közt **Wheler és Wilson** urak nyerték az **egyetlen arany-érmét.** Ezen kitüntetés tényleges tanúságot tesz ezen varrógépek még eddig felül nem mult jelenségéről, s minden további díeséret feleslegessé tesz. **VIDÉKI** megrendelések, tekintettel a szállításra és pakolásra, **költség nélkül** szállíttatnak helyre a raktár által **TEUTSCH J. B-nél** Segesvártt.

LENGYEL JÁNOS

241 szövetkereskedőnél Kolozsvártt egy 1-3 egész rendbeli nyáriöltöny készen csak 8 fr.

Kolozsvártt **Stein J. Pesten Mach és Stein** könyvkereskedésében kapható:

Magyar-román zsebszótár

(Dictionariu portativu magiaru-romanu) tanodai és magán használatra. Irta **BARITIU OCTÁV,** gymnasiális tanár Naszódon. Ára füzve 1 frt.

MEDGYES LAJOS. Növendék ifjuság imakönyve

hymnusokkal. Hitben megerősödött protestáns fiak és leányok számára 12-rét. kötve 60 kr.
Angolvászonkötésben, tokban 1 frt.
Velin papiron, aranymetszésű angolvászonkötésben 1 frt. 50 kr.
Aranymetszésű finom bőrkötésben, csattal 3 frt. 50 kr.
Aranymetszésű diszes habselyemkötésben 3 frt. 80 kr.

A váltóeljárás

a marosvásárhelyi királyi tábla területén jelenleg érvényes alakjában.

Irta **dr. Haller Károly,** a kolozsvári kir. jogakadémián ny. r. tanár, a jogtörténelmi és bírói államvizsgálati bizottmányok tagja stb.

Rendeletek tára.

1870-ki folyam, 1-ső és 2-ik füzet. Igazságügy miniszteri rendeletek a telekkönyvi rendtartásnak Erdélyre való kiterjesztése iránt. 60 kr.

Törvényjavaslatok.

I. Az első folyamodási bíróságok rendezéséről. II. A bírósági végrehajtókról. III. A királyi ügyészség szervezéséről. IV. A békebíróiságokról. V. Az államtisztviselők nyugdíjazásáról, valamint azok özvegyeinek és árváinak ellátásáról. VI. A köztörvényhatóságok rendezéséről. VII. A községek rendezéséről. Ára 1 frt.

LABOULAYE E. Az Egyesült államok története.

I. korszak: a gyarmatok a forradalom előtt. 1-ső füzet. Ára 1 frt. **BÁNHEGYI.**

A felekezeti iskoláztatás veszélyei,

és közoktatási törvényünk hiányai nevelési, társadalmi és politikai szempontból. Ára 1 frt.

„Az osztrák koronaherczeghez”

ezimzett összes tavalyi selyem- és divatáru-raktár **végeladása.**
Bécs, Szent-István-ter, 7. herceg-érseki palota.
ezelőtt most ezelőtt most

1 fekete selyem-ruha	30 frt.	18 frt.	1 mousselin-ruha	12 frt.	5 frt.
1 " faille-ruha	50 "	25 "	1 barége "	10 "	3 "
1 szines selyem "	35 "	22 "	1 Jacanat "	8 "	4 "
1 Lyoni faille-ruha minden színben	50 "	25 "	1 Peral "	6 "	3 frt. 50 kr.
1 atlasz csiku selyem ruha	40 "	22 "	1 Gasier "	16 "	9 frt.
1 frou-frou ruha (legujabb)	40 "	40 "	1 Grenadine "	16 "	8 "

Mohair, Alpaca, Rips, Pouplin, Gaze de Chambéry, **50%-kal olcsóbbak.**
Mustrák ingyen. **DIAMANT és MÜLLER.**

PINKOVAI és SZÉKELY divat-szövet raktára

kolozsvártt, főter Schützhaus 270. szám.

Alóliáltak mély tisztelettel jelentjük a n. é. t. cz. közönségnek, miszerint **megérkeztek már a nyári idényre is nagy mennyiségben minden megkívántató legújabb kül-és belföldi divatszövevényeink, ugymint:**

Fél-szőrköntös-szövetek	1 sing széles	10, 12 kr.
Tiszta szőr dt.	" " "	25, 30, 35 kr.
Szines, sima és virágoslüs- terek	1 1/4 " "	35, 40, 45, 50, 60, 70.
Minden színű és koczkás szörszövetek	" " "	30, 35, 40, 45, 50, 60.
Sima és koczkás báreggek	" " "	40, 45, 48, 50 kr.
Selymes grenádin a soi	" " "	70, 75 kr.
Selymes argantin, sima	" " "	90, 95 kr. 1 frt.
Darabos grenadin bareg ruhák, borduerrel, minden színben.		

Jó mosó batiszt és jaconettek	20, 25, 28, 30 kr.
Finum frzia jaconett és mouslin	40, 45 kr.
Frou frou, marié louise, prianon és több e nemü darabos jaconett ruhák	6 frttól 9, 10, 12 frtig.
Jó mosó kartanok (pergalin)	20, 25, 28, 30 kr.
Finum angol pergalinok	30, 32, 35 kr.
Fehér és szines brilliantinok	35, 40 kr.
Nyári napernyök 2 ft. 50-től 3, 3 50, 4, 5, 6, 7, 8 frtig.	

Mindennemü ékített és ékítetlen szalmakalapok, ugyszintén e szakmához tartozó fehérenemük, valódi rumburgi, creasi és bécsi házi vásznakkal van üzletünk ellátva.

Még külöös figyelemre méltók kitünő jósaú valódi prágai kesztyüink, fekete és szines brünel- és börtopánaink.

A szövevény legolesőbb árait, valamint a pontos szolgálatot illetöleg fötörekvésünk leend, hogy a nagyérdemü t. cz. közönség becses bizalmát kiérdemelni ezutánra is szerencsések legyünk. — Minden vidéki megrendelések készséggel és pontosan teljesítetnek, kívánatra szivesen minták is küldetnek.

(237)

1-1

Pinkovai és Székely

(236) 20/5 (1-3)

Üzlet-helyiség változtatás.

Sigm. Pollak & Comp.

kézműáru üzletöket
BÉCSBEN

átették Gonzagagasse 15. sz. alá.

Első fehérenemü gyári raktár !!

Duha Kristóf-nál.

Belközép-utca, 457-dik szám a kisegítő alatt.

Alóliirt teljes tisztelettel bátorodik a n. é. t. cz. közönséggel tudatni, miszerint gyári raktárát a

tavaszi idényre

magnagyobbítván és összekötöttesei nevezetes gyárosokkal lehetővé teszi, mindennemü fehérenemüket valóságos **bécsi gyári áron** szoiálni.

Tájékozásul szolgáljon az alant jegyzett árak, u. m.:

Férfi leningek, rumburgi vagy hollandi vászonból, 2 frt 50 kr, 3 frt, 3 frt 60 kr, 4 frt, 4 frt 50 kr, 5 frt 50 kr, 6, 7 frttól 10 frtig.

Férfi schiffon: 1 frt 25 kr, 1 frt 80 kr, 2 frt, 2 frt 40 kr, 2 frt 80 kr, 3 frt, 3 frt 20 kr, divatos. elövel 2 frt 80 kr, 3 frt, 3 frt 50 kr, 3 frt 80 kr.

Férfi szines ingek 1 frt, 1 frt 20 kr, 1 frt 40 kr, 1 frt 60 kr. 1 frt 80 kr, 2 frt, 2 frt 50 kr.

Férfi gatyák, magyar, német állású, 90 kr, 1 frt 20 kr, 1 frt 40 kr, 1 frt 60 kr, 1 frt 80 kr, 2 frt.

Női ingek, 2 frt, 2 frt 50 kr, 3 frt, 3 frt 50 kr, 4, 5, 6, 8 frt. „corsettek, hálórékák, 2 frt, 2 frt 50 kr, 2 frt 80 kr, 3 frt, 4, 5, 6, 8 frt.

Női gatyák, 1 frt 20 kr, 1 frt 40 kr, 1 frt 60 kr, 2 frt.

Zsebkendő, fehér, 2 frt 80 kr, 3 frt, 3 frt 50 kr. 4-5 frt, 5 frt, 50 kr, 6, 7, 8, 10 frtig.

Továbbá dusan ellátott raktár, rumburgi, hollandi creasi és bécsi házi vásznak, ugy minden e szakhoz tartozó cikknek.

Varrógép tulajdonosoknak valóságos Clark és Paislei, 6 szálu gépezérna és 10 kapható. — Számos látogatását kéri.

Figyelmeztetés! Vidéki megrendeléseknél kéri a nyak- és vállbőség pontos megjelölése; megrendelések pontosan teljesítetnek és nem pászoltak becsérletnek.

(239) 1-2

Okszerű utasítás az ujonnan megkiserlett angol óriási-abrak-répa termeléséről.

A legjobb és legalkalmas talaj erre nézve a jól trágyázott közép és süppedékes talaj, különösen az olyan melyben rozst, takarmányt, koránérő burgonyát, árpát és lent egész biztonsággal termelhetni. Agyagos vagy szilárd agyagföld erre nézve nem alkalmas, mert ez a répa zömök képződését gátolná. Az erre kiszemelt föld felszántatik és simára boronálva csak ezután szóratik a mag belé. Ezt legjobb ugy eszközölni, hogy 1 ont magot 4 véka homokkal (nem futóhomok) jól összekeverve 2 magd. hold. földet bevettünk.

Mivel a harmat igen jótékony hat az elvetett magra, legjobb, ha az elvetés naplemente után történik, a másnap napfelkelte előtt 1/2 vagy 3/4 hüvelyknyi mélyen alá boronáltatik, mely egy könnyű boronával, gereblyével vagy tuskéborokkal is eszközölhető.

238 1-1

A mint a mag kikel, mely ilyen eljárás mellett hamar várható, ügyelni kell, hogy a vetés sűrű ne legyen; olyan esetben ritkítani kell, még pedig olyformán, hogy minden □ láb területre egy palánt jöjjon; mert könnyen megtörténhet, hogy zömöksége, bltyöksége helyett magasra nő, s azon kételyt támaszthatná, hogy angol abrak-répa helyett karórépa vettették el.

Az angol abrak-répa 14 hét alatt tökéletesen kinött és megértt. Az első termelést tél kezdetéig kell elhasználni; míg az utolsót téli használatra lehet eltenni, mivel ezek késő tavaszig megtartják épségüket és táperejüket.

Jelen utasítás pontos megtartása mellett ezen répa a legszebb és legjövödelmezőbb minden eddig ismert abrak-répa között; 1-3 láb kerültek, s 5, 10, s gyakran 15 fontot is nyomnak. Munkálatása igen kevésből áll, mert még felkapálatásra sincs szüksége; ugy nő mint a káposzta, gyökere a földben, teste pedig a föld felett terjed. Husa e répanak sütsárga, héja cseresznye barna, nagy levelei vízducsak. Különösen jól termelhetni e repát oly földben melyben előbb tavaszi burgonya-takarmány, karórépa, len vagy rozst termelt, s ha elvetése rozstárlón és anguszusig történik; akkor egész bizonyossággal kitünő termést várhatni.

A kísérlet is megmutatja továbbá, hogy ezen répa termelése tiszerte jobb a fehér vagy a vízrépa termelésénél; miután ennek használatától a tej és vaj oly finom ízt kap, melyet más répa nem idéz elő soha sem; továbbá munkálatása is kevesebbe kerül, s mint hízaló szer is az első helyet foglalja el.

Egy font mag (nagyféle) ára 4 forint; s mint már említve volt ezzel 2 holdat lehet bevetni. A termés holdankint 230-260 vékát tesz. Középféle mag fontjának ára 2 frt. 1/2 fontnál kevesebb nem adatik el. Az elvetés jó sikere tekintetéből rendszeren csak 1-ső anguszusig fogadok el megrendeléseket.

Bérmeltett levelek postafordultával válaszolhatnák meg, hol a mag ára nincs mellékelve, posta előlegből vétetik ki. —

Bieck Ferdinand, in Schwedt a. d. Oder.

(95) 20/5 (19-20)

Isten áldása Kohn-nál Bécsben!!

Váltóiroda, tőzsdé- és sorsjáték-iroda.
Vásárlás- és eladása mindenféle állam- és üzletpapírnak, arany- és ezüstpénznek, tőkeelhelyezések ajánlása, szelvények beváltása és felvilágosítások.

Sorsjáték-iroda. Sorsjegyek és igérvények minden húzásra. 20-ad részletjegyek 1864-diki államsorsjegyekre a 8 frt., hitelsorsjegyekre a 10 frt.- egy ily részletjegy megvásárlása által a tulajdonos azonnal játszik egy húszad részére a részletjegyen pontosan körülírt és nálunk letéteményezett sorsjegyek, és e sorsjegy egy húszad részéig az ő tulajdonja. Ily részletjegyeket a napi árfolyam szerént mindig visszaveszünk.

Sorsjegyek részletfizetésre. 1864 ki igérvények a 3 frt.
Tőzsdé-üzletek. mintegy 500 frt. letétemény lefizetése mellett minden egyes tőzsdé zárásra, az az 5000 frt. pontosan és szigorú, alkuszok közbenjárása nélkül, egyenesen utalunk eszközölhetnek. Meghosszabítások a legolesőbban. A nyereség azonnal és minden levonás nélkül kifizettetik. Programm ingyen. Irás- és szóbeli megkeresésre felvilágosítás.

Kohn József és Társa,
Pénzváltó, Bécs, Stadt, Schottengasse N. 6.

„Báznai fürdő“ Medgyes mellett Erdélyben.

Megnyitás 1870. május 26-án.

Az iblany és büzeny tartalma báznai sóvíz fürdők, a melyek ezer meg ezer szenvedőnek tökéletesen visszaadák egészségét, különösen gyögyerejüeknek bizonyultak a **csúz és köszvény** minden nemében, **görvélyben**, a hajlások **idült gyuladásaiban**, **tagfeszomodásban**, **inkurtulásban**, a **méh viztolulásában** és **idült gyuladásaiban**, **dysmenorrhoeben**, **amenorrhoeben**, **higanysinlésben**, **avult bujasenyvben**, **aranyeres bajokban** sat.

Ezen tökéletesen kijavított, kellemes sétányokkal, új kerttel ellátott, kis völgyben (erdő és szőlőhegyektől környezve) fekvő gyögyhely, a legnagyobb kényelemmel van berendezve, (200-300 család számára) elegendő tiszta, egészséges és czélszerű szállást nyújt, e mellett gondoskodva van jó és jutányos ételekről és italokról (még a nevezetesebb ásványvizekről is.) pontos szolgálatról, orvosi segélyről, 10 hirlapról különféle nyelven, fürdőzenéről, tekeasztalokról, balakról s egyéb mulatságokról.

Alóliirt tisztelettel kéri a n. é. t. cz. közönséget, hogy tudakozódásait május 23-ig Fehérvárra Binder szállodájába, május 24-én tul pedig Báznára a fürdőbe intézni méltóztassék.

Binder József

szálloda tulajdonos Gy.Fehérvártt

és a báznai fürdő cberlöje

Medgyes mellett Erdélyben.

(221)

(2-3)

(208) 20/5 (6-10)

100,000

valóságos ezüst tallér.

Junius 9-én és 10-én

ismét egy igen nagyszerü

pénz-kisorsolás

lesz, a melyben összesen

1 millió 718,440 tallernak

5 húzásban bizonyos kifizetésre kell kerülnie.

Fügyeremények: esetleg 100,000, 60,000,

40,000, 20,000, 16,000, 12,000, 10,000,

8,000, 6,000, 4,000, 3,000, 2,000, 1,000,

hat a 4000, öt a 3000, négy a 2400, huszonnégy a 2000, harminczet a 1200, egy-

százhuszonhat a 800, kétszázhat a 400,

kétszázötvenhat a 200, húsznyolcezer ki-

lencszáz a 100, 80, 44, 40 sat. tallér.

A fennebbi húzásokban csak nyeremények

fognak kisorsoltatni.

Az állam által biztosított eredeti sorsje-

gyeket a fennebbi húzásra a 7 frt., 3 1/2 frt.,

1 1/2 frt. az összes bérmentes beszölgálatá

sa mellett a legmesszebbre is megküldök. A

kisorsolás az állam felügyelete alatt történik.

A mely a nyeremények kifizetéséért ia kezés

kedik. Minden résztvevő kap egy kisorsolási

tervet, s az eldöntés után a hivatalos kisor-

solási lapjstromot.

Tessék tehát bizalommal fordulni a szeren-

csétől mindig pártolt

HECKSCHER ZSIGMOND

bankházához

Hamburgban.

639 9-12

Elsen Samu

szelvény-gyáros (Fournirfabrik) raktára

Deutsch J. B.-nél Segesvártt,

ajánlja diófa, kórisfa, egerfa-

és cseresznyefa- szelvényeit

□ lábszámra 15, 20 kr., minőség

szelvényeit

Haszonbéri hirdetés.

Szarvaskend helységében — Szamos-Ujvártól 2 1/2 az or-

széghelyhez 1 óra járásnnyira — mintegy **460 hold szántó és ka-**

száló — 150 hold erdő legeltetési jog egy száraz és

egy vízi malom — arányosított korcsmai jog (mely áll évenként)

200 naphótt) — 300 véka kész ugar- és keveréssel —

1000 hold erdő — 3000 hold erdő — 1000 hold erdő —

1000 hold erdő — 1000 hold erdő — 1000 hold erdő —

1000 hold erdő — 1000 hold erdő — 1000 hold erdő —

1000 hold erdő — 1000 hold erdő — 1000 hold erdő —

1000 hold erdő — 1000 hold erdő — 1000 hold erdő —

1000 hold erdő — 1000 hold erdő — 1000 hold erdő —

1000 hold erdő — 1000 hold erdő — 1000 hold erdő —

1000 hold erdő — 1000 hold erdő — 1000 hold erdő —

1000 hold erdő — 1000 hold erdő — 1000 hold erdő —